

SLOVENSKI

vesnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XVI.

Celovec, petek, 5. maj 1961

Štev. 18 (990)

Ob dnevu zmage:

Potrebno je vzbujanje
vesti človeštva

V teh majskih dneh, ko je narava polna pomladnega cvetja in nove rasti, se spominjamo zgodovinskih dogodkov leta 1945. Takrat so svobodoljubni narodi po dolgih letih junaških bojev z združenimi močmi izsilili brez-pogojno kapitulacijo nemške vojske in s tem zapečatili usodo nacističnega rajha. To je v glavnem pomenilo tudi konec druge svetovne vojne, kajti ukinitve zadnjih sovraštvi, na Japonskem, je ostalo le še vprašanje časa in prve preizkušnje najhujšega orožja — atomske bombe.

Po Evropi in ostalem svetu je zavladal mir in človeštvo je spet svobodno zadihalo ter začelo celiti rane, ki jih je zasekala šestletna vojna. Potrebno je bilo veliko dela, mnogo naporov in velikanskih žrtev, da so iz ruševin ponovno zrasla mesta in so v obnovljenih tovarnah spet zabrnili stroji. Vse to je bilo mogoče doseči, možno je bilo popraviti ogromno materialno škodo. Toda nikdar ne bo uspelo obuditi k življenju tistih milijonov ljudi, ki so postali žrtev te vojne, žrtev zločinskega režima, ki jo je zagrešil.

Kajti posebnost druge svetovne vojne ni bila samo modernizirana vojna tehnika, le izboljšani način uničenja sovražnika na bojnem polju. Posebnost te vojne je bila predvsem v nezaslišanem množičnem terorju, v zlorabi znanstvenih in tehničnih metod za množično uničevanje narodov. Najprej si je nacifašizem v Italiji in Nemčiji s takimi metodami zagotovil slepo poslušnost svojih državljanov, ki jih je prestrašene še zaslepil z iluzijami o posebnem poslanstvu njihovega naroda in rase; nato pa se je s tako nabuškanimi in z najmodernejšo tehniko opremljenimi padijanci tolpmi lotil uresničevanja načrtov, ki se nam danes zdijo kot blodne sanje ponorelih megalomanov, toda so pred dobrimi 21 leti pahnile človeštvo v morijo, kakršne ni poznala vsa dotedanja zgodovina.

52 milijonov mrtvih, od tega 27 milijonov vojakov, padlih na bojiščih, in 25 milijonov civilnega prebivalstva, ubitega v zaledju, sistematično uničenega v taboriščih — to je stvarna bilanca druge svetovne vojne!

Tega se moramo spomniti v dneh, ko obhajamo obletnico zmage nad nacifašizmom in konca druge svetovne vojne. In ne samo zdaj; tega se moramo spominjati dan za dnem, zamisliti se moramo v strahotne številke ubitih, mučenih, uničenih na najgrozovitejše načine, zamisliti v duševne in telesne stiske, v katere je človek pognal človeka, v trpljenje, v muke milijonov in milijonov mož, žena in otrok. Kajti iz tega bo rasel z nezlomljivo silo odpor proti vsem poskusom, da bi se vrnili ljudje in časi, ki so povzročili taka divjanja.

Ko skušamo ohraniti živ spomin na vsa ta dejanja in dejstva, nam ne gre toliko za misel maščevalnosti in ne samo za pravično zahtevo, da se izsledijo in kaznujejo vsi vojni zločinci. Gre za mnogo več. Gre za vzbujanje vesti človeštva, gre za odpiranje oči o strahotah, ki jih ima lahko za posledico politika sile in nasilja, tako v malem kakor še posebej v velikem merilu.

Tako vzbujanje vesti človeštva je potrebno in nujno še toliko bolj, ker ljudje vse preveč hitro pozabljajo prestano gorje in tako omogočajo, da sile krvave preteklosti že spet nevarno dvigajo glave, da zločinci, ki še niso bili klicani na odgovornost, še vedno sedijo na vplivnih položajih in ponovno odločajo o usodi ljudstev. Z vznemirjenostjo moramo opaziti pojave oživljanja nacistične miselnosti, poskuse, da bi komaj šestnajst let od konca druge svetovne vojne še isti ljudje, ki jim poraz ni izbil iz glav rasističnih idej o »Hervolk«, pridobili mladino, da bi si ustvarili zaledje za nove pohode po svetu. Ti pojavi so posledica politike prikrivanja preteklosti pred današnjo mladino in zamolčevanja nacističnih zločinov, so toleriranje dejavnosti vojnih zločincev.

Zato se moramo truditi, da bo zlasti mlada generacija zvedela vse o strahotah, ki so jih počenjali nacifašistični krvniki v taboriščih in zaporih, da bo spoznala gorje, ki ga je povzročila druga svetovna vojna. Neprenehoma moramo vzbujati vest človeštva, ker le tako se bo zavestno borilo proti novim poskusom uveljavljanja fašizma, le tako se bo dovolj odločno postavilo proti novi vojni — za mir!

Tudi letos so bile po vsem svetu proslave 1. maja — mednarodnega praznika dela. V nekaterih državah so bile to več ali manj proslave v obliki slavnostnih prireditev v dvoranh, drugod pa so priredili veličastne povorke, pri katerih so sodelovale množice od mladine in športnikov mimo vojske pa do predstavnikov najrazličnejših skupin delovnih ljudi. Povsod so govorniki poudarili pomen tega dne v zgodovini delavstva, zlasti v vzhodnih deželah pa je bil prvi maj tudi v znamenju boja za mir.

Na Koroškem, v Avstriji . . .

Je bil letošnji prvi maj v pretežni meri le še „salonski“ praznik. Posebno ÖVP je s svojo zvezo delavcev in nameščencev priredila nekaj proslav, na katerih je bila glavna vsebina govorov beseda proti korakanju, le malo pa je bilo govora o pomenu prvega maja za delavstvo. Zgodilo se je celo, da je — na proslavi v Celovcu — govoril proti korakanju bivši SS-majorski Tschernitz, torej pripadnik tisle organizacije, ki je korakanje posebno dobro razumela. Res značilno za ÖVP, da se ponša s takimi „slavnostnimi“ govorniki, značilno za stranko, ki se smatra za tako napredno, da imenuje socialistično gibanje nazadnjaštvo!

Socialistična stranka Avstrije je priredila lepe prvomajske demonstracije na Dunaju in v Celovcu. Mnogi tisoči delovnih ljudi vseh poklicev so manifestirali odločno voljo do nadaljnje borbe za pravično odmerjen delež delavstva na dobrinah gospodarskega razvoja. Pa tudi v vseh drugih mestih in večjih krajih Avstrije so imeli socialisti prvomajske proslave, kjer so vodilni funkcionarji stranke govorili o zgodovini 1. maja ter njegovem pomenu danes. Na Dunaju sta poleg drugih govorila vicekancler dr. Pittermann in dunajski župan Jonas, na Koroškem pa so se proslav udeležili kot govorniki deželni glavar Wedenig, predsednik deželnega zbora Sereinigg, deželni svetnik Sima in mnogi drugi vodilni člani SPÖ.

Nekaj lepih prvomajskih proslav so imeli tudi komunisti, ki so dali glavni poudarek borbi za mir. Poleg modrih zastav miru z belim golobom pa je bila v njihovi

Po neuspelem puču v Alžiru:

De Gaulle je začel veliko čistko

Približno 100 ur trajajoči upor francoskih generalov v Alžiru proti vladi v Parizu in njeni alžirski politiki ima večje posledice, kot je bilo v začetku pričakovati. Policija je namreč pri preiskavah, ki jih je uvedla po vsej Franciji, odkrila celo zaročniško mrežo, v katero je vključenih precej vodilnih osebnosti iz vojske in tudi iz političnih krogov, v načrtu pa je bil celo atentat na De Gaulle. V tej zvezi je bilo že več sto oseb aretiranih, nadaljuje pa se široko zasnovana čistka predvsem v vojski, kjer so že doslej razpustili cele edinice in je kakih 12.000 oficirjev in vojakov „na razpoloženju“, to se pravi, da so jim odvzeli vsak položaj, višje oficirje pa tudi aretirali. Prav tako je bil razpuščen prvi padalski polk tujske legije, ki je igral pomembno vlogo pri neuspelem generalskem udaru.

Enote vladi zveste vojske in policije so na ukaz predsednika De Gaulle začele na področju Alžira obsežno akcijo, v kateri iščejo in zapirajo udeležence nedavnega udara in njihove pristaše. Tako v Alžiriji kakor tudi v sami Franciji je policija zalepila velike zaloge orožja in so bili sprejeti strogi ukrepi proti ljudem, ki brez dovoljenja nosijo orožje; za tavrstne prekrške so določene kazni od 10 do 15 let ječe. Zapri so bili tudi številni uslužbenci alžirske radijske postaje, katera je med uporom igrala posebno vlogo. Prav tako pa je v tej zvezi slišati tudi o zamenjavah v vladi.

Ukrepi De Gaulle pa se kažejo tudi v negativni luči, kajti posebna pooblastila, ki si jih je izposloval takoj po izbruhu upora, ne usmerja samo proti uporniškim ekstre-

povorki videti tudi vesoljska ladja, z velike slike je gledal prvi astronaut Gagarin in poudarjena je bila solidarnost z vsemi narodi, ki se bojujejo za svobodo in neodvisnost. Ena izmed zahtev pa se je glasila: Komuniste spet v parlament!

. . . in v ostalem svetu

Tudi v ostalem svetu so bile letošnje prvomajske proslave zelo podobne prireditvam zadnjih let. „Na Zahodu nič novega“, bi lahko rekli z Remarquam, zato pa je na veliki proslavi v Moskvi prevladovalo veselje nad prvim uspešnim poletom v vesolje in je major Gagarin stal na častni tribuni poleg predsednika sovjetske vlade Hruščeva. Za uvod je bila prirejena tradicionalna vojaška parada in minister za obrambo Malinovski je v svojem prvomajskem govoru poudaril, da razpolaga sovjetska vojska z oborožitvijo, kot je doslej še ni imela nobena armada na svetu.

Proslavam na Kitajskem je dala poseben poudarek prireditve v Peking, kjer je sodelovalo okoli 3 milijone prebivalcev prestolnice LR Kitajske. Kuba pa je letošnji prvi maj slavila v znamenju zmage nad ameriškimi napadalci, v znamenju proglašenja socialistične republike na ameriškem kontinentu.

Tudi v Jugoslaviji so dostojno proslavili 1. maj, praznovali so ga v znamenju velikih dosežkov v razvoju družbe na poti k vsestranskemu uresničevanju socialističnih ciljev, ciljev, ki so že desetletja zapisani na rdečih prvomajskih zastavah delovnih ljudi po vsem svetu. Praznovali pa so ga tudi v znamenju nadaljnje krepitve sil socializma po svetu, zmagovitega napredovanja osvo-

bodilnih in protikolonialnih gibanj ter krepitve sil miru.

Glavna proslava je bila kakor vsako leto v Beogradu, kjer se je mimo časne tribune, na kateri so se zbrali najvišji predstavniki Jugoslavije, več ur vrstila peštra in veličastna povorka. V Ljubljani je bila prvomajska povorka na novi Titovi cesti, ki so jo šele v zadnjih mesecih in tednih spremenili v pravi velemestni buivar. Praznovanje mednarodnega delavskega praznika pa je praktično zajelo vso državo, ki se je za nekaj dni spremenila v deželo zastav in pomladnega cvetja, v deželo prazniško razpoloženih ljudi, ki so obhajali svoj veliki praznik — Dan dela!

Ameriški polet v vesolje
je bil že drugič preložen

Prvotno za zadnji terek napovedana izstrelitev prvega ameriškega astronauta v vesolje je bila zaradi »slabega vremena« preložena za najmanj 48 ur, v sredo pa je bil start ponovno preložen, ker so ugotovili na raketi neko okvaro; trenutno je poizkus izstrelitve človeka v vesolje napovedan za danes, ne izključujejo pa možnosti, da bo izveden šele prihodnjo sredo.

Tako se je vsaj zaenkrat izjalovil ameriški prodor v vesolje, čeprav je ameriška in vsa zahodna propaganda že več kot teden dni širila najrazličnejše podrobnosti o nameravanem poletu. V Ameriki je zato opaziti neke vrste »moralnega mačka« in so se nekateri že toliko streznili, da ostro kritizirajo predčasni propagandni vik in krik. Sprašujejo se, kakšna bo reakcija, če poizkus eventualno ne bi uspel in navajajo kot zgled Sovjetsko zvezo, kjer o nameravanem poletu v vesolje sploh ni bilo slišati, dokler niso imeli jamstvo, da je poizkus uspel.

Na Dunaju na predvečer 1. maja:

Atentat
na spomenik republike

V noči od 30. aprila na 1. maj je bil na spomenik republike na dunajskem Ringu izveden atentat, ki zadnje dni močno zaposluje varnostne oblasti. Doslej neznanih storilcev niso odkrili, kakor tudi niso našli morebitnih ostankov bombe, katere so se atentatorji poslužili. Zato so strokovnjaki mnenja, da je šlo po vsej verjetnosti za tako imenovano plastično bombo.

Notranji minister Afritsch je v zvezi z atentatom napovedal, da bodo varnostne oblasti zastavile vse sile za izsleditev storilcev in da morajo le-ti računati z vso ostrino zakonov. Napad na spomenik republike ni bil naperjen le proti eni stranki — je dejal minister — marveč pomeni kršenje notranjega miru vse države, poleg tega pa tak atentat močno škoduje ugledu Avstrije tudi v inozemstvu.

Titovo potovanje po Afriki
ocenjujejo kot nadaljnjo krepitev miru

Nedavno potovanje predsednika FLR Jugoslavije maršala Tita po mladih afriških deželah je bilo v svetovni javnosti ocenjeno kot važen prispevek za nadaljnjo krepitev miru v svetu. Posebno na sedežu Združenih narodov so to potovanje spremljali z nenehnim političnim zanimanjem, o političnih razgovorih, ki jih je imel predsednik Tito z vrsto afriških voditeljev, pa so poudarjali, da pomenijo novo afirmacijo sil miru in pozitivnega mednarodnega sodelovanja.

Zlasti predstavniki afriških dežel pa so v tej zvezi opozarjali, da se je s Titovim potovanjem ogromno povečal že tako velik ugled, ki ga ima Jugoslavija na črni celine spriču svoje načelne zunanje politike kot tudi notranjega razvoja. Titovo pobudo za posvetovanje predstavnikov izvenblokovskih držav pa so splošno ocenili kot važno akcijo za ublažitev mednarodne napetosti in s tem za ustvaritev ugodnejšega mednarodnega vzdušja.

Proces v Jeruzalemu razkriva:

Vedno novi zločini in grozodejstva

vojnega zločinca Eichmanna in drugih krvnikov

Proces proti vojnemu zločincu Adolfu Eichmannu pred jeruzalemskim sodiščem se nadaljuje. Vsak dan razprave pomeni kup novih Eichmannovih grozodejstev, nebrot strašnih zločinov, ki so jih zakrivil Eichmann in Eichmanni. Vsak dan posebej pa tudi kaže, kako morilec milijonov nedolžnih žrtev trepeta za svoje življenje, medtem ko ni trenil z očesom, ko je šlo za življenja milijonov. Danes, ko gre za njegovo lastno življenje, pa se skuša sklicevati, da je izvrševal samo povelja, da je on nedolžen. Toda potek razprave dokazuje, da Eichmann pri kopičenju nacističnih zločinov nikakor ni bil samo „kolesce“ in „žrtev svoje prisege“, temveč domisel, iniciativen avtor premnoge strahote. Pričanja in dokumenti kažejo, da je gnal tisoče in stotisoče v smrt tedaj, ko mu tega nihče ni ukazal in ko mu nihče ne bi očitil, če tega ne bi bil storil, kajti zavestno je ravnal celo proti Himmlerjevemu ukazu, ob času namreč, ko se je tega vrhovnega rablja že polotil strah in se je prepustil slepilu, da bo morda za zadostnimi zavezniki lahko paktiral o separatnem miru in je zato poskusil zaigrati vlogo „rešenika“. Eichmann pa je še takrat zvesto izpolnjeval „povelja“, ki niso bila več povelja...

Ni mogoče v vseh podrobnostih opisati krvavo pot tega zločinca, ki je vodila po vrstli skozi države: Nizozemsko, Norveško, Dansko, Belgijo, Francijo, Italijo, Jugoslavijo, Slovaško, Bolgarijo, Grčijo, Češko, Avstrijo, Madžarsko in seveda tudi Nemčijo samo. Povsod so ob njegovi poti ostale na milijone strahotnih usod, povsod solze, kri, trupla... In v Nemčijo ter v skladišča zločinske garde SS so se iz teh držav stekali tisoči vagonov naropane blaga, pobitimi žrtvam uropanega premoženja. „Talovi so poskrbeli — je dejal tožilec Hausner — da je ves narod v vseh delih Reicha dobil svoj delež. Vsega skupaj so razposlali 735 posebnih vlakov z 29.436 vagoni, do vrha natovorjenimi z naropano posestjo zahodnoevropskih Židov.“

Med opisovanjem Eichmannovih zločinov se kot postaje nepopisnega gorja vrstijo imena taborišč: Majdanek, Treblinka, Chelmo, Sobibor, Belzec, Auschwitz... Čeprav je bilo o teh taboriščih že marsikaj znanega, pa kljub temu vsaka nova podrobnost spet le-

že na človeka kot nerazumljiva, nepregledna mora sanjskih grozot. Res, sanjskih, kajti človek ne bi mogel verjeti, da je bilo vse to res, da se je vse to dogajalo sredi kulturnega in civiliziranega 20. stoletja — če ne bi za vsako podrobnost nastopale žive priče, ljudje, ki so čudežno preživeli pekel, katerega so jim pripravili izrodki nemškega naroda.

Vsaka postaja te poti je povezana z enim imenom — Adolf Eichmann. Toda to ni edino ime, navedenih jih je bilo že mnogo več, omenjena so bila številna imena drugih „Eichmannov“. Med nosilci teh imen je ta ali oni že dočakal konec in smrtno kazen. Marsikdo je bil formalno kaznovan, pa je zdaj že spet prost in živi. Živi kjerkoli. Dostli pa je tudi takih, ki niti te formalne, smešne kazni niso doživeli, marveč danes kot prej uživajo nezasluženo svobodo, pogosto celo ugled in — kar je najbolj

Ženske za volanom

Tudi po naših cestah lahko vidimo žene in dekleta, ki vozijo z motornimi vozili. V Rimu je bil pred nedavnim kongresom za mednarodno prometno varnost. Na kongresu so obravnavali tudi vprašanje, če pomeni ženska za volanom javno prometno nevarnost. Po študiju mnogih statistik o prometnih nesrečah so izvedenci prišli do ugotovitve, da ženski vozači niso posebna nevarnost v cestnem prometu. Dejali so, da tehnično ne obvladajo vozila tako kakor moški, vendar posejajo večji čut odgovornosti ter ne vozijo brezobzirno, kakor si to lastijo moški žal prepogostokrat. Ugotovili so, da pač povzročajo ženske za volanom tudi številne prometne nezgode, vendar so te vedno prizanesljivejšega značaja ter so redko udeležene pri hudih prometnih nesrečah. Na kongresu, na katerem je sodelovalo 14 držav s ciljem, da koordinirajo prometno varnost, so poročali, da znaša delež žena za volanom nekaj manj kot 35 odstotkov.

Konec podraževanju, ki ga kmetijstvo ne prenese!

Pred nedavnim se je zvezni minister za kmetijstvo in gozdarstvo, dipl. ing. Hartmann, v svojem govoru pred solnograškimi kmeti dotaknil nekaterih zelo aktualnih problemov avstrijskega kmetijstva. Govoril je o kmetijski proizvodnji, o padajočem številu v kmetijstvu zaposlenih ljudi, o velikih investicijah, ki bremenijo kmetijstvo in o problemih odkupa kmetijskih pridelkov s posebnim ozirom na razvoj cen na domačem trgu.

Iz njegovega govora povzemamo, da se je kmetijska proizvodnja v zadnjih 10 letih povečala za 13 %; v primerjavi s proizvodnjo pred drugo svetovno vojno pa je narasla za eno tretjino. Ta nadvse očiten porast v proizvodnji je avstrijsko kmetijstvo doseglo kljub temu, da je število v kmetijstvu zaposlenih za 19 % manjše kakor je bilo 1937 in da je število izvendružinskih, se pravi izrazišnih mezdnih delavcev padlo v istem času za 51 %.

Gornje primerjave očitno kažejo, koliko naporov je moral povprečni kmetovalec v zadnjih letih vložiti v svojo kmetijo, da je obvladal delo, ki ga le-ta zahteva. Primerjava gornjih števil pa tudi kaže silo razmer, pod katerimi se mora kmetovalec mehanizirati, odstopati od klasičnih oblik kmetovanja in prilagajati svoj gospodarski načrt vedno tršim pogojem rentabilnostnega računa. Nenehno naraščanje cen zasebnih in gospodarskih potrebščin na kmetiji in nebrzdano podraževanje uslug s strani njihovih podjetij je kmeta privedlo na rob njegove gospodarske zmogljivosti in sposobnosti, da bi s svojo proizvodnjo še naprej držal korak s splošnim podraževanjem.

Z ozirom na to, da sta podobno kot kmetijstvo tudi industrija in obrt povečali svojo produktivnost, je nerazumljivo, da so njeni proizvodi in izdelki vedno dražji, medtem ko so glavni kmetijski proizvodi, to so mleko, meso in žito uradno vezani na določeno ceno, ki je kmetovalec ne sme prekoračiti, nasprotno jo pri živini in mesu včasih niti ne dosega. Cene njegovih pridelkov so uradno ustaljene, dočim so cene potrebščin njegove družine in njegovega gospodarstva proste in jih industrija in obrt v ponovnem valu podraževanja, ki so ga sprožili v letu 1961, po svoji mili volji navija.

Spričo takega razvoja se kmečki ljudje zavzemajo za stabilizacijo cen na vseh področjih avstrijskega gospodarstva in pričakujejo, da bo oblast končno učinkovito zavrla sedanje splošno podraževanje ter postavila cene splošnih in gospodarskih potrebščin in uslug pod svojo kontrolo in v zdravo razmerje ravni cen kmetijskih pridelkov.

protislovno — tudi vpliv. Kakor je pokazal primer Novaka, enega najožjih sodelavcev Eichmanna, se jim niti ni treba skrivati pod tujim imenom, kajti oblasti v Avstriji, pa tudi v Nemčiji, so tako „širokogrudne“, da vojne zločince uradno uvrstijo med „manj obremenjene“ osebe in jih tako zabranijo pred zasledovanjem, pred zasluženostjo kazni.

Razprava proti Eichmannu pa je pokazala še več: Izkušenemu izkoreninjevalcu celih narodov Adolfu Eichmannu je bila poverjena tudi izvršitev sklepov o izgonu slovenskega prebivalstva, da bi se „narodnostni problemi rešili po Führerjevem sklepu“. Tozadevni dokumenti, predloženi sodišču v Jeruzalemu, govore o preselitvi približno četrtilijona ljudi in se nanašajo na Slovenijo, toda gotovo je imel Eichmann svoje prste vmes tudi pri izselitvi koroških Slovencev!

Še bi lahko naštevali podrobnosti iz zločinske kariere Adolfa Eichmanna, vendar je en primer podoben drugemu in vsi skupaj so šele majhen delček vsega zločinskega početja, ki so ga v kratkih dvanajstih letih zagrešili poživljeni sinovi nemškega naroda...

346 milijonov šilingov za izvožene mlečne izdelke

Avstrijsko kmetijstvo je v letu 1960 izvozilo 5340 ton masla in 6056 ton sira, poleg tega pa še 532 ton mleka v prahu in 17.000 ton svežega mleka in smetane. Vrednost tega izvoza znaša 346 milijonov šilingov. Glavni odjemalci avstrijskih mlečnih izdelkov so bile Anglija, Italija, Švica(!) in Zapadna Nemčija. Mleko v prahu pa so v Avstriji kupile tudi Jugoslavija, Romunija in Švedska.

14. renta za delavske upokojeence

Kokojninska zavarovalnica za delavce je letos v začetku maja prvič izplačala 481.000 rentnikom 14. rento na osnovi 8. novele splošnega socialno-zavarovalnega zakona. Dodatna renta, ki znaša letos polovico redne mesečne rente, so izplačali hkrati z redno mesečno rento. Razen tega bo pokojninska zavarovalnica za delavce dne 9. in 10. maja posebej izplačala za 41.000 otrok posebno doklado v višini polovice redne otroške doklade. Istočasno bodo izplačali tudi posebno materinsko pomoč, pravtako v višini redne mesečne materinske pomoči.

PO ŠIRNEM SVETU

HAVANA. — Kubanska poluradna agencija »Prensa Latina« poroča, da se je ameriško zunanje ministrstvo obrnilo na vse članice Organizacije ameriških držav s pozivom, naj podprejo novo invazijo na Kubo. Tozadevna nota ameriškega ministrstva konkretno govori o novi invaziji na Kubo ob sodelovanju oboroženih sil vsega kontinenta in poudarja, da bi ZDA v tem primeru računale tudi na podporo Latinske Amerike.

PARIZ. — Po izjalovljenem puču ekstremističnih generalov v Alžiru se v Franciji nadaljujejo aretacije oseb, ki so osumljene sodelovanja z uporniški generali. Pariški policiji je baje uspelo odkriti široko zasnovano zaroto v Franciji, katere namen je bil podpreti poizkus upora v Alžiriji. V tej zvezi so že doslej preiskali na tisoče stanovanj in uradov v vsaj državi ter našli razne dokumente z imeni nekaterih glavnih članov zarote v Franciji.

NOVI SAD. — Zadnjo soboto je bil v Novem Sadu slovesno odprt 28. mednarodni kmetijski sejem, na katerem sodeluje nad 2000 razstavljalcev iz 19 držav. Hkrati je bila v Novem Sadu odprta tudi prva jugoslovanska kmetijska razstava, ki prikazuje velik razvoj jugoslovanskega kmetijstva v zadnjih desetih letih. Letošnji novosadski sejem je najpomembnejša kmetijska prireditev med vsemi dosedanji.

GRAZ. — V Grazu je bil v soboto odprt letošnji mednarodni pomladanski velesejem, na katerem je udeleženih 1200 razstavljalcev iz Avstrije in 13 drugih držav. Posebno močno je na velesejmu zastopana Jugoslavija, ki je poslala okoli 40 razstavljalcev. Med Avstrijo in Jugoslavijo je bil tudi sklenjen velesejski sporazum o zamunjavni blaga v višini 10 milijonov šilingov vsako stran.

TUNIS. — Predsednik tunizijske republike Burgiba je odpotoval na dvajsetdnevni uradni obisk v Kanado, Ameriko, Veliko Britanijo in Irsko. Poseben pomen pripisujejo njegovemu desetdnevemu bivanju v Ameriki, kjer bo predsednika Kennedyja skušal pridobiti za »politiko pospešenega urejanja alžirskega problema«.

BONN. — Sedanji proces proti zločincu Eichmannu povzroča nemirne noči tudi mnogim drugim »ljudem s preteklostjo«. Tako je Adenauerjev državni sekretar Globke skušal svoje sodelovanje pri Hitlerjevih rasnih zakonih zagovarjati s tem, da je te zakone »samo ublažil«. Toda državni tožilec v Bonnu je povedal, da imajo nove dokaze proti Globkeju. Kljub temu pa se Globke danes kot prej veseli svobode in uživa posebno zaslobo pri samem Adenauerju. Res prava družba za poglavarja države, ki hoče biti demokratična in protinacistična!

LIZBONA. — Portugalska vlada je poslala nove kontingente pomorskih in letalskih sil kot okrepitev portugalskim silam v Angoli. To dejstvo je zlasti med afriškimi državami izzvalo veliko ogorčenje in poudarjajo, da Portugalska krši sklepe Generalne skupščine OZN ter tepta načela ustanovne listine Združenih narodov.

AKRA. — Predsedniki Gane, Gvineje in republike Mali so se pred dnevi sestali v prestolnici Gane Akri, kjer so podpisali sporazum o združitvi omenjenih treh dežel v »Zvezo afriških držav«. Tozadevni sporazum morajo potrditi še skupščine Gane, Gvineje in republike Mali.

INNSBRUCK. — Vodilna ekspertka tirolske deželne vlade za južnotirolsko vprašanje dr. Viktoria Stadlmayer je bila aretirana, ko je hotela potovati v Bozen. Avstrijski veleposlanik v Rimu je v tej zvezi interveniral pri italijanskih oblasteh, kjer mu je bilo povedano, da je imela policija tehtne vzroke za aretacijo dr. Stadlmayerjeve.

BEograd. — Med bivanjem brazilske gospodarske delegacije v Beogradu je bil med Brazilijo in Jugoslavijo sklenjen sporazum o blagovni izmenjavi v višini 500 milijonov dolarjev za dobo petih let. Ob tej priložnosti je vodja brazilske delegacije potrdil vest, da bo predsednik FLR Jugoslavije maršal Tito letos jeseni obiskal Brazilijo, kamor ga je povabil novi brazilski predsednik Quadros.

JERUZALEM. — Izraelske oblasti so objavile, da vojni zločinec Eichmann že nekaj dni piše svoje spomine, da bi tako lahko finansiral stroške za obrambo. Eichmann je nedavno rekel, da namerava napisati knjigo v »svarilo protisemitom in mladini na vsem svetu«.

Pretresljiv obračun kolonialne politike v Alžiru

Ze sedmo leto traja v Alžiru neusmiljena vojna med francoskimi kolonialisti ter alžirskim ljudstvom, ki se bojuje za svobodo in neodvisnost. Neizmerne so žrtve, ki jih je doslej zahteval ta boj, pretresljiv je obračun dobrih šest let krvavih spopadov. V teh šestih letih je bilo pobitih približno 145.000 mož alžirske osvobodilne vojske in okoli 85.000 francoskih vojakov je zgubilo življenje za interese častihlepni generalov in protiljudskih politikov.

Ogromna je tudi materialna škoda, ki jo je Francija utrpela zaradi vojne v Alžiru:

- finansiranje vojne je stalo 4900 milijard frankov;

- izgube, ki jih je povzročila vojna pri izvozu, znašajo približno 750 milijard frankov;

- primanjkljaji zaradi odtegnitve najboljše delovne sile (vojakov) z delovnih mest 650 milijard frankov;

- izgube v proračunu, ki so povečane z alžirsko vojno, znašajo približno 250 milijard frankov;

Skupna številka, ki označuje izgube, se torej glasi 6550 milijard frankov. To je trikrat več kakor francoske izgube prvi svetovni vojni, ena in polkrat več kakor v drugi svetovni vojni, osemnajstkrat več kakor vse Napoleonove vojne. Po povprečnih francoskih cenitvah predstavlja ta vrednost 900.000 velikih dvoosobnih ali manjših trisobnih komfortnih stanovanj!

V tej številki pa še ni všteta vsa ogromna škoda, ki jo je vojna prizadajala Alžircem, kakor predvsem tudi ne izguba, ki jo je Francija utrpela na ugledu v svetu.

Kljub temu pa se najdejo ljudje, ki hočejo za vsako ceno prepričati miro-ljubno rešitev alžirskega vprašanja, ljudje, ki samo iz lastnega častihleplja in ambicioznosti nočejo, da bi prišlo do pogajanj med Francijo in alžirskim osvobodilnim gibanjem.

Nepozaben užitek v celovškem Domu glasbe:

Koncert orkestra Slovenske filharmonije

Nismo pretiravali, ko smo v našem listu napovedali, da bo koncert orkestra Slovenske filharmonije „edinstven užitek za ljubitelje glasbe“. Osemdesetčlanski orkester pod vodstvom mojstrskega dirigenta Sama Hubada in z virtuosnim solistom Igorjem Ozimom je posredoval glasbo, ki ni navdušila le „strokovno podkovane“ ljubitelje glasbe, marveč je pritegnila v svoj čar vsa številna publika. Skratka: orkester Slovenske filharmonije je ponovno dokazal, da je s svojim znanjem dosegel svetovno raven.

Kljub premieri v Mestnem gledališču je bila velika dvorana Doma glasbe izredno dobro zasedena, kar je za celovško koncertno življenje naravnost izjema, ki pa jo je pripisati slovesu, ki ga uživa orkester Slovenske filharmonije tudi pri celovski publiku. Kakor je to primer pri ljubljanski Operi, tako tudi pri Slovenski filharmoniji celotisti, ki sicer ne priznajo radi kulturne višine slovenskemu narodu, brez obotavljanja priznavajo, da na Koroškem nimamo ničesar, kar bi se lahko primerjalo s tema dvema predstavnikoma slovenske kulture in umetnosti. Zato se v Domu glasbe prejšnji petek zvečer niso zbrali le poklicani predstavniki koroškega glasbenega življenja, temveč so običajno koncertno publiko pomnožili še mnogi drugi, ki pa so prav tako doživelo in navdušeno sprejemali dovršeno interpretirane melodije velikih mojstrov glasbe.

Bil je večer slovanske glasbe, kot si ga bolj posrečeno izbranega in zaokroženega le težko predstavljamo. Antoninu Dvoraku in Petru I. Čajkovskemu kot predstavnikoma novoromantične smeri se je kot zastopnik sodobnosti pridružil še Lucijan M. Škerjanc. Dirigent orkestra Samo Hubad pa ni imel posrečene roke le pri izbiri posameznih komadov, marveč je ponovno očaral tudi s svojim nastopom, s svojim res mojstrskim obvladanjem mnogoštevilnega

orkestra, ki se je pod njegovo taktirko predstavil kot homogena in do najmanjših podrobnosti izvežbana celota. Kljub temu pa bi vsak posamezni član orkestra lahko nastopil tudi kot solist in je to le še en dokaz več za visoko raven tega ansambla.

Težko je oceniti, kateri komad je najbolj navdušil, ali Dvorakova uvertura „Karnaval“, ali Škerjancev koncert za violino in orkester ali pa 6. simfonija Čajkovskega; vsak posebej je bil doživetje zase. Vsekakor pa je pri Škerjancevem komadu poskrbel za poseben višek mladi violinski solist mednarodnega slovesa Igor Ozim, ki mu

Še letos bo izšel

„Slovenski pravopis“ v novi izdaji

Prva povojna izdaja »Slovenskega pravopisa«, ki je izšla leta 1950, je že zdavnaj razprodana in je kakšen izvod mogoče dobiti le še antikvarično. Zato je pravzaprav že pred leti nastala potreba po novi izdaji, pri kateri pa se posebna komisija Slovenske akademije znanosti in umetnosti ni odločila za navaden ponatis prve povojne izdaje, marveč je, upoštevajoč razvoj, ki ga doživlja tako občevalni kakor knjižni jezik vzporedno z naglim gospodarskim in kulturnim razvojem slovenskega naroda, v tri leta trajajočem delu pripravila drugo, to je predelano in razširjeno izdajo »Slovenskega pravopisa«. Novi »Slovenski pravopis« bo po vsej verjetnosti izšel že letos jeseni.

O tem, kakšen bo novi »Slovenski pravopis«, je univ. prof. dr. Mirko Rupel napisal v ljubljanskem »Delu« daljši članek, iz

Orkester Slovenske filharmonije igra pod vodstvom dirigenta Sama Hubada

je uspelo, da so poslušalci kot začarani prisluhnili melodijam, ki jih je izvajal svojemu instrumentu. Pri tem pa je treba omeniti, da igra popolnoma brez noč, kar v

bistvu velja tudi za dirigenta Sama Hubada, ki le redkokdaj vrže pugled v partituro.

Koncert Slovenske filharmonije je bil „praznik za Celovec“, kakor je zapisal eden izmed celovških listov. In res bo nastop gostov iz Ljubljane ostal v spominu kot nepozabno doživetje za vsakega, ki ni zamudil te edinstvene priložnosti.

Gostovanje orkestra Slovenske filharmonije v Celovcu je bilo prirejeno v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo. Deželni glavar W e d e n i g je po koncertu priredil sprejem za ljubljanske goste, ki so se ga poleg predstavnikov koroškega kulturnega in javnega življenja udeležili tudi uradni zastopniki LR Slovenije, med njimi predstavnik sveta za znanost in kulturo pri Izvršnem odboru LR Slovenije predsednik Boris Kocjančič in sekretar Benjo Zupančič, predsednik MLO Ljubljana-center Majda Bojc in vladni svetnik Bojan Lubej.

Razširimo dejavnost in vpliv prosvetnih društev

(9. nadaljevanje)

Kulturnoprosvetno življenje seveda ne more živeti tja v en dan, ker ni samo sebi namen, marveč ima svoj družbeni smisel. Zato ga je treba pospeševati, razvijati in posredovati z jasno določenim smotrom.

Umetniška dela se ukvarjajo z življenjem ljudi in prikazujejo njihove usode in primere. V središču pozornosti in dogodkov je človek, ki nemirno išče, hrepeni in se bori za lepe in plemenite odnose med ljudmi. Umetniška dela govore o tem, kako razglablja ljudi o smiselnosti svojih naporov in kako se najboljši med njimi nesebično žrtvouje za lepši jutrišnji dan. Potemtakem umetniška dela poglobljajo človekov odnos do ljudi. Naloga kulturne vzgoje je prav v tem, da približuje ljudem etični vpliv umetnostnih del, s katerim se dokopljajo do spoznanja o vrednosti umetnosti in jo vzljubijo.

Humaniziranje in etično osveščanje človeka s pomočjo umetniških del je samo ena izmed poti in metod kulturne vzgoje. Druga pot, ki ni nič manj pomembna, se odraža v vsakodnevnem življenju in boju, ko mora človek urejati konkretne odnose s svojci v družini, s sosedi na vasi, s sodelavci na delovnem mestu, s sestanovci in z družbo sploh. Tem odnosom odmerjamo premalo skrb in pozornosti. Vse preveč smo zaverovani, da je to stvar človeka samega in da jih samodejno rešujejo razni drugi činitelji. Ni dvoma, da vsi ti činitelji delujejo v naši družbi, toda življenjske izkušnje govore, da z raznimi predpisi in drugimi vplivi družbe ni mogoče doseči vseh najpodrobnejših življenjskih problemov in razmerij, kajti te sile ne morejo biti prisotne pri vsakem najmanjšem življenjskem dogodku.

Če se obrnemo k družini, stojimo n. pr. pred vprašanjem enakopravnega odnosa med obema spoloma, med moštem in ženo. Še vedno je to v bistvu globoko moralno vprašanje predmet raznih neokusnih posmehovanj in šal. In to bo kljub vsem ekonomskim pogojem in kljub prizadevanju političnih sil ostalo, če se ne bo enakopravnost med spoloma učvrstila med ljudmi kot moralni nazor.

Prav tako so tudi odnosi človeka do skupnosti in do dela etično vprašanje. Ali je moralno prejemanje takih dohodkov, ki niso v razmerju z vloženim delom? Ali je moralno, če se nekdo okorišča s plodovi tujega dela? Ali je moralno, če v ospredje vsega našega zanimanja postavljamo vprašanje, kaj mi to nese in kaj bi mi več neslo? — Sebičnost in pohlep sta v največjem nasprotju z našim pojmovanjem kulture.

Etično osveščamo ljudi, če jim pomagamo pri dojemanju umetniških del in če jih usposablamo za etično ravnanje v vsakdanjem življenju. Etično osveščanje doseže svojo polno vrednost, ko začno ljudje oblikovati in izpovedovati take moralne nazore ter živeti v takih navadah, ki so v soglasju s pojmom enakopravnosti in pravičnega odnosa do skupnosti in njenih sestavnih delov. Današnja stvarnost z neštetiimi oblikami življenjskih skupnosti, kakor so družine, stanovanjske skupnosti, podjetja, zadruge, ustanove, društva itd., postaja čedalje bolj temeljna enota, v kateri se odnosi med ljudmi lahko oblikujejo, urejajo, vsklajajo, osveščajo ter preraščajo v moralne nazore in navade.

Da bi kar najhitreje dosegli osveščanje širšega kroga ljudi s pomočjo kulturnih dosežkov je potrebno, da prosvetna društva skrbijo za nepretrgano kulturno življenje svoje okolice. To kajpada od društev ne zahteva, da morajo to nepretrgano kulturno življenje sama organizirati in s svojimi silami pripraviti. Gre zato, da društva ne bodo zanemarjala virov, iz katerih se ljudje lahko vsak dan napolnujejo s kulturno vsebino. Zunaj prosvetnih društev so tudi pri nas bogati viri, na katere naj društva opozarjajo in jih približujejo prebivalstvu. Ti viri pa so slovensko in drugo demokratično časopisje, revije, knjižni dar Slovenske prosvetne zveze, zbiranje knjig z nakupi in z izposojevanjem knjig iz knjižnic, radio, televizija, gledališče, koncerti, muzeji, razstave itd. Tu zlasti ne smemo prezreti spet bolj plodno postajajočo kulturno izmenjavo med Slovenijo in Koroško ter mali obmejni promet, ki lahko mnogo pripomore h kulturni rasti in kulturnemu osveščanju našega prebivalstva.

(Se nadaljuje)

kategorega povzemamo tudi naslednje podrobnosti.

Novi »Slovenski pravopis« je nastal kot skupno delo jezikoslovcev in praktikov. Ohranil je ureditve izdaje iz leta 1950 in bo v prvem delu vseboval pravopisna in pravorečna pravila, v drugem delu pa bo imel kolikor taliko popoln slovar knjižnega jezika. Prvi del je v primeri s prejšnjo izdajo močno izpopolnjen in obravnava vsa važnejša pravopisna in pravorečna vprašanja. Novosti, ki jih prinaša nova izdaja »Slovenskega pravopisa«, so v glavnem naslednje:

Deljenje besed je olajšano, medtem ko se predpisi za rabo velike začetnice niso dosti spremenili. Vendar je bila raba velike začetnice pri sestavljenih krajevnih imenih natančneje urejena in omejuje pretirano rabo velike začetnice na primer tudi kot znamenje spoštovanja v pismih itd. V poglavju o pisavi sestavljenih besed ni posebnih sprememb, pač pa so nekatera pravila določeneje in jasneje postavljena, tako n. pr. da pišemo zloženko s tujko v obeh delih skupaj, zloženko s tujko in domačo besedo pa narazen. Na novo je obdelano poglavje o pisavi in rabi tujk in posebno poglavje je posvečeno priponam.

Kar se pravorečja tiče, je »Slovenski pravopis« upošteval zlasti dejstvo, da ima knjižni jezik svoja pravila in da je čisto uveljavil svoj poudarek in svoje vokalne kvalitete, ki se razlikujejo od narečnih.

Drugi del »Slovenskega pravopisa« vsebuje besednjak, ki je bil precej izpopolnjen in so bili sprejeti vanj tudi strokovni izrazi, tujke in krajevna imena. Med strokovnimi izrazi so upoštevanj predvsem tisti, ki jih pogosto slišimo in beremo; zastopana je filozofija, pravo, tehnika, medicina, gospodarstvo, promet itd. Tudi tujk je precej, vendar niso bile sprejete zato, da bi se jih pisec čim bolj posluževal, marveč zato, da

Celovška „Galerija 61“:

Vrsta zanimivih umetniških razstav

Poleg Doma umetnikov se v Celovcu začena uspešno uveljavljati na področju prikazovanja del domačih in tujih umetnikov tudi »Galerija 61«, ki je za svojo prvo prireditve pridobila znanega akademskega slikarja prof. Arnolda Clementschitscha. Od 3. do 20. maja so v prostorih omenjene ustanove v Kolodvorski cesti 24 razstavljene oljne slike in grafike sedaj na Dunaju živečega umetnika.

Že 24. maja pa bo v »Galeriji 61« odprta razstava mednarodno znanega slovenskega grafika Rika Bebenjaka iz Ljubljane,

Violinski solist Igor Ozim s kompozistom L. M. Škerjancem

bi našel ob njih domač izraz ali vsaj razlago ter se jim tako laže ognil.

Kakor vsak pravopis se bo tudi ta morda zdel nekaterim preveč popustljiv, drugim spet preveč strog. Ker sloni na sodobnih načelih — poudarja prof. dr. Rupel — in upošteva razvojne tendence našega knjižnega jezika, našo stvarnost, naš čas in njegove potrebe, sem prepričan, da bo dober kažipot vsem, ki slovenski pišejo, in da bo s pridom opravil svojo nalogo!

kateri je sodeloval že na mnogih mednarodnih razstavah in je za svoja dela prejel razne mednarodne nagrade. Sredi junija bomo v »Galeriji 61« videli oljne slike in grafike slovenskega tržaškega umetnika Lojzeta Spacala (ki je v Celovcu že razstavljal v okviru razstave slovenskih tržaških umetnikov, katero je priredila Slovenska prosvetna zveza), mesec pozneje pa se bo predstavil Kumi Sugai iz Pariza. Pa tudi nadaljnji program »Galerije 61« predvideva razne prireditve tako avstrijskih kakor tudi inozemskih umetnikov.

Mesec zbirke za Rdeči križ

Meseca maja je uvedeno zbiranje prispevkov za namene Rdečega križa. Ob tej priložnosti je izdal na Korošice in Korošce poziv tudi deželni glavar Wedenig in trka na darežljivost prebivalstva za potrebna sredstva, ki so nujna za uspešno človekoljubno dejavnost Rdečega križa. Zbiralna akcija ni le pri nas, temveč v 83 državah sveta, zbiranje sredstev, ki so potrebna za njihove krajevne, narodne in mednarodne naloge.

Pomočnice in pomočniki Rdečega križa ter ženska mladina bodo v okviru hišne in cestne zbiralne akcije zaprosili ljudi za podporo Rdečemu križu. S temi prispevki bo Rdečemu križu omogočeno uresničevati številne naloge v korist javnosti, če se upoštevajo samo neštete različne akcije in številni prevozi nenadno obolelih.

Koroški Rdeči križ si je napravil lastni sanitarni radio oddajnik in opremil vozila z brezžičnimi oddajniki na najmodernejši način. Z velikim uspehom se je Rdeči križ na Koroškem prizadeval za preskrbo bolnišnic s krvjo v okviru akcij prostovoljnega darovanja krvi. Razen tega sodeluje Rdeči križ z reševalnim delom pri različnih katastrofah z dobro izvežbanim moštvom. Rdeči križ razpolaga s popolnim zasilnim lazaretom in tremi mobilnimi opremami za pomoč pri katastrofah. Socialna služba Rdečega križa je tudi v tem, da seznanja prebivalstvo s predavanji in tečajji o ukrepih za prvo pomoč ter o zaščiti proti nezgodam in podobno.

Z začeto gradnjo nujnih garaž in upravnih poslopij v Celovcu in Šmohorju se je za Rdeči križ pojavil pereč problem, kako ta dela plačati. Dogovoritev teh važnih naprav je mogoča le s prispevki prebivalstva.

Deželni glavar zaključuje svoj apel s pozivom, naj vsak deželan smatra za svojo samoumevno dolžnost, da po svojih močeh podpre pomembno delovanje Rdečega križa s prispevkom v okviru majske zbirke.

Varujmo imetje pred požari!

Že več let prednjači Koroška med vsemi zveznimi deželami, kar tiče požarnih škod. To žalostno dejstvo narekuje nujnost, da se čim bolj pojasnjujejo vzroki požarov ter storijo potrebni ukrepi za zaščito proti tem elementarnim katastrofam, da se požarne škode čim bolj omejijo.

V tednu od 1. do 7. maja je na Koroškem požarno zaščitni teden, ki naj posebno vzbuja pozornost na nevarnost požarov.

Število požarov in vsote škod, ki so posledica tega, so na Koroškem visoke, previsoke, zato jih je potrebno znižati. Leta 1960 so zaznamovali na Koroškem 520 požarov s skupno ugotovljeno škodo v znesku 30 milijonov šilingov. Škoda bi bila še neprimerno višja, če bi požarne brambе ne storile v svojih gasilskih akcijah ogromno delo, kajti cenijo, da so preprečile škodo na ljudskem premoženju, ki bi dosegla vsoto okoli 55 milijonov šilingov.

Pet velepožarov v opekarnah in drugih industrijskih obratih je povzročilo 10 milijonov šilingov škode.

Zanimive so ugotovitve glede okoliščin, ki povzročajo požare. Ugotavljajo 12 skupin povzročiteljev požarov. Pri teh prednjači malomarnost in pripisujejo tej v letu 1960 173 požarov, pri katerih so škodo ocenili na 5,6 milijona šilingov. Malomarnosti oziroma zanikarnosti sledi skupina pomanjkljivosti pri kurilnih in dimniških napravah, katerim pripisujejo v letu 1960 64 požarov. Zaradi defektov pri električnih napeljavah je nastalo 48 požarov, potom samovžigov pa 26. Strela je povzročila 19 požarov, dognano pa so v 12 primerih ogenj podtaknili. V 53 primerih požarov pravega vzroka niso mogli ugotoviti, domnevajo pa, da je večino teh požarnih škod pripisati spet malomarnemu in neprevidnemu ravnanju z ognjem. Škodo pri požarih z nedognanimi vzroki cenijo na 10 milijonov šilingov. Med drugim pa ugotavljajo, da so požari, ki jih povzročajo z ognjem igrajoči se otroci, v letu 1960 v primeri s prejšnjim letom padli od 61 na 25, kar je razveseljiva ugotovitev in kaže, da so v tem pogledu starši svoje otroke svarili pred nevarnostjo igranja z ognjem ter je tudi šola storila v tej vzgojni nalogi svojo dolžnost.

V spomin dr. Josipu Šašlu

V zadnji številki smo že povedali, da je pred nedavnim na Prevaljah preminul dr. Josip Šašl, sodnik v pokoju, naš koroški rojak doma iz Slovenjega Plajberka. Po končanih gimnazijskih študijah in juridične fakultete na univerzi, dobi učenja, ki ga je zmagoval z vsemi gmotnimi težočami, kakor mnogo slovenskih študentov, se je posvetil sodniški praksi. Kakor nešteto drugih koroških slovenskih inteligentov, ni dobil primerne namestitve v svoji ožji domovini. Sodniški poklic je izvajal v Jugoslaviji, kjer se je v svojem poklicu kot ljudski človek vse življenje zavzemal za resnico in pravico zapostavljenih, brezpravnih in za vse pravne pomoči potrebne male ljudi.

Čeprav ni mogel živeti in poklicno delovati med svojimi rojaki koroškimi Slovenci, je kljub temu vse svoje življenje, vso mladostno dobo do zrelih starih let, vse do konca življenja, utripalo njegovo srce za prizadevanje svojih rojakov za uresničenje pravičnega in enakopravnega položaja slovenske narodne manjšine na Koroškem. Ta njegova zavest pa ni bila le izliv čustvenosti slovenskega človeka, temveč je prišla do izraza v kremeniti dejavnosti, govornih besedi, predvsem pa v tiskani besedi v številnih globokih učenih razpravah v najrazličnejših časopisih in revijah.

Razen sodelovanja v slovenskih listih, kjer najdemo njegove razprave v Slovenskem pravniku, Planinskem vestniku in drugod, je svoje umstvene sposobnosti po vojni v veliki meri podarjal tudi koroškemu slovenskemu tisku. Njegove duhovite članke najdemo v našem Koledarju in v Svobodi ter v Mladem rodu, prispevke pa je pošiljal tudi Slovenskemu vestniku. Poseben izvedenec je bil pokojni v topografiji, kar pomeni vedo, kako se pravilno pišejo krajevna imena. Mimo tega je obravnaval najrazličnejše druge narodopisne probleme, mnogo se je pečal tudi s krajevno zgodovino iz preteklosti koroških Slovencev. Vsega njegovega koristnega znanstvenega dela ni mogoče navesti na kratko odmerjenem prostoru, te kratke vrstice naj bodo blagemu pokojniku v zahvalo in priznanje.

Pokojnega odličnega rojaka bomo koroški Slovenci ohranili v trajnem častnem in hvaležnem spominu, žalujočim svojcem pa izrekamo naše srčno sožalje.

Spominski obisk žena pri Peršmanu

Članice Zveze slovenskih žena v Železni Kapli in okolici so povabile žene iz več krajev Koroške, da obiščejo v torek, dne 25. aprila 1961, Peršmanovo družino v Podpeci pri Železni Kapli. Pobudo za ta obisk je dala prva podpredsednica ZSZ tov. Helena Kuhar-Jelka in sicer zaradi tega, ker je bila ta dan 16. obletnica krvavega pokolja pri Peršmanovi družini, ko so SS-ovci zverinsko postrelili dvanajst članov družine od 75 let stare matere do malega otroka. Požgali so tudi soprojca, do neba so švigali v prvih nočnih urah pošastni zublji, v ognju pa so se pekla trupla mučeniške družine.

V lepem številu so se žene učasile ter se odzvale povabilu tov. Jelke, ki jo kot zvesto tovarišico, zgleđno sodelavko v organizaciji in zaradi njenega prestanega trpljenja v narodnoosvobodilni borbi visoko cenijo in zelo rade imajo.

Jelka je najprej izletnice pogostila s kosilom. Ob tej priložnosti je pripovedovala svoja doživlja v partizanih. Obujala je spomine, kako so jo Nemci v hudi zimi, bilo je meseca februarja in snega okoli 1.60 metra visoko, ujeli in odvedli. Prišla je domov pogledat na otroke in prav takrat je nacistična soldateska obkolila hišo in streljala vanjo. Jelko so prijeli, pustiti je morala otroke, 16 mesecev, 8 in 14 let stare in odgnali so jo v gestapovske zapore v Borovlje. Dolge mesece so jo tam zadrževali in strahotno mučili. Doma pa so ostali otroci sami, neboljeni in nepreskrbljeni in fizičnemu trpljenju Jelke se je pridružila tudi neizrekljiva notranja srčna bol. Z ganotjem so žene poslušale žalostno povest Jelkinih doživetij v času nacističnega režima.

Gostoljubna Jelka je izletnice spremila, ko so se z dvema avtobusoma odpeljale do Rastočnikove gostilne, odkoder je do Peršmana pol ure pešhoda. Pri Peršmanu so se obisk trije preživeli člani družine, ki so po naključju ušli smrti strašnega večera, 25. aprila 1945, ter otroci, mladi naraščaj, pristrčno razveselili. Sedanji gospodar obnovljene Peršmanove domačije Luki je sprejel žene na hišnem pragu ter jim izrekel iskreno pozdravno dobrodošlico.

Strašni smrti takratnega množičnega pokolja sta ušli Anica, ki je sedaj mati dveh otrok, in Amalija, sedaj mati treh otrok. Z ganotjem sta preživeli hčeri pripovedovali ženam o strašnem dogodku, ki jima je iz detinske dobe v neizbrisnem trpkem spominu in ga ne bosta pozabili vse življenje, spomin kot podoba iz strašnih neverjetnih sanj, pa je bila vendar tako bridka resnica. Peršmanovi otroci, ki so jih SS-ovci nečloveško postrelili, so bili stari od 1 do 12 let. Anica je pripovedovala, da je videla očeta ležati v mlaki rdeče krvi, zraven njega pa mlajšega sinčka. Pobraba je fantka in skrila sta se v kuhinji pod klop. Pridrvel je krvi pijan SS-ovec in streljal v oba otroke. Anica je bila ranjena na obrazu in roki, toda potajila se je, kot da bi bila mrtva. Prav to jo je rešilo, da je ostala pri življenju. Bratec pa je še stokal in SS-ovec ga je še enkrat ustrelil. Mlado življenje je bilo uničeno. Malka pa je pravila, in že takoj v začetku pripovedovanja so ji solze zalile oči, da je bila na trati pred hišo od

Preživeli člani Peršmanove družine z naraščajem

rafala SS-ovske brzoštelke zadeta v nogo. Obležala je kakor mrtva, zraven nje pa je ležal na tleh ranjen bratranec, sin tete Marije, ter je zaradi bolečin tudi stokal. Tudi tega je SS-ovec še enkrat ustrelil in ga dokončno ubil. »Mati Ana je bila ustreljena z otrokom v naročju«, je še dodala.

Pripovedovanje obeh Peršmanovih hčera, o čemur bi lahko napisali brošuro, so večkrat prekinile solze, ko so v duhu spet oživljale spomine na grozotne dogodke iz strašne dobe zgodovine koroških Slovencev, ki so se postavili za dostojanstvo človeka, za demokracijo, resnico in pravico ter za mir doma in v svetu. Toda tudi ženam so ob tem pripovedovanju igrala solze v obeh, solze plemenitega sočutja in ganotja.

Pomlad je bila takrat, prav kakor danes v prirodi, toda fašistične zveri v človeški podobnosti so se opajale ob solzah in krvi nedolžnih ljudi. Polne globokega vtisa so se vračale žene z obiska pri Peršmanu, znova so se utrdile v sklepu: storimo vse, da se nikdar več ne ponovijo časi temne preteklosti. Spomini na dragocene žrtve nacističnega nasilja so nam vedno opomin, da ne ohranimo v prizadevanju za utrditev miru in demokracije in vključujemo našo prizadevnost v milijonske vrste enako stremečih ljudi med vsemi narodi, posebno pa, da ideje človečanstva sadimo predvsem tudi v srca do-raščajoče mladine!

Mladinsko taborišče na Klopincu

Zastopniki avstrijske socialistične mladine so se pred nedavnim dogovorili z deželnim svetnikom Simo, da uredijo na južni obali Klopinskega jezera mladinsko taborišče, ki naj bo mednarodno šotarišče za okrevanje mladih. V ta namen so vzeli v najem primerno zemljišče s pogojem, da najemodajalec uredi brezhibne higijenske naprave.

KOLEDAR

Petek, 5. maj: Irene
Sobota, 6. maj: Janez
Nedelja, 7. maj: Stanislav
Ponedeljek, 8. maj: Mihael
Torek, 9. maj: Gregor
Sreda, 10. maj: Anton
Četrtek, 11. maj: Vnebohod

RAZNE VESTI

Celovška policija je pred nekaj dnevi aretirala dva mlada tatiča, eden je star 18, drugi pa 19 let. Oba fanta so iskali že dalje časa. Dolžijo ju večkratnih tatvin, kakor na primer, da sta ukradla v neki celovski gostilni manjšo vsoto denarja, nekemu kmetu v Medgorjah enega petelina, v nekem avtu v Celovcu daljnogled, nekemu gradbenemu delavcu v neki kavarni v Celovcu, ko je bil leta pod vplivom alkohola, 500 šilingov. Eden izmed teh je v cerkvi v Št. Rupertu pri Velikovcu vlomil v dve nabiralni pušici ter jih izpraznil, nekemu znanцу je iz gostinskega nočišča ukradel radio aparat v vrednosti 500 šilingov. Sumijo tudi, da sta nepridiprava

Teden za zaščito pred požarnimi škodami mora služiti temu, da se prebivalstvo opozarja in poučuje, kako naj se požarne škode vedno bolj in bolj izločujejo. Cilj tedna je, da se požarne škode, ki požrejo ogromno ljudskega premoženja, omejijo na stopnjo, ki je pač tudi pri vsej pozornosti in previdnosti včasih neizogibna. Ne sme se tudi pozabiti, da so požari povzročeni iz malomarnosti, podvrženi kazenskemu zasledovanju, čemur se želi samoumevno vsakdo izogniti.

ukradla v župnišču v Št. Rupertu pri Velikovcu 3400 šilingov.

Švedski kralj Gustaf VI. Adolf je ob priložnosti svojega obiska na Koroškem podelil deželnemu glavarju Wedenigu visoko švedsko odlikovanje, namreč veliki križ reda švedske severne zvezde.

Pred nedavnim so imeli uradniki matičnih uradov svoje strokovno šolanje v Velikovcu. Tečaj je vodil Granig, višji revident pri deželni vladi. Zupan Hosp je pozdravil udeležence šolanja ter jim izrekel priznanje za njihovo dejavnost. Šolanje matičnih uradnikov je zelo potrebno in koristno, ker tudi na tem področju je treba vedno več znanja.

V času med 11. in 14. majem bo v Vrbi 13. srečanje zdravnikov na Koroškem. Na dnevnem redu so predavanja priznanih zdravnikov mednarodnega slovesa. Za široko javnost bo posebno zanimiv referat pod naslovom »Vozna zmogljivost pod vplivom alkohola in o sestavi zdravil«.

Pri Zgornjih Libučah je 59-letna Antonija Čapelnik lovila kravo, ki se je na paši odtrgala od kola, na katerega je bila privezana z verigo. Po pašniku je zdirjala z opletajočo se verigo na vratu in ko se ji je ženska približala, jo je veriga zadela v desno nogo ter jo občutno poškodovala.

H. C. ANDERSEN:

Nagrada za hitrost

Razpisana je bila nagrada, celo dve nagradi sta bili razpisani, ena majhna in ena velika, za največjo hitrost, pa ne samo za en sam tek, temveč za hitrost skozi vse leto.

»Jaz sem dobil prvo nagrado!« je dejal zajec. »Pravičnost mora vladati vsaj tedaj, kadar so v nagradnem razsodišču sorodniki in znanci. Da pa je polž dobil drugo nagrado, je zame skoraj žaljivo!«

»Ne,« je poudaril količek v ograji, ki je bil priča pri razdelitvi nagrad. »Treba je gledati tudi na pridnost in na dobro voljo, to je dejalo več uglednih ljudi in sem to prav dobro razumel. Polž je seveda potreboval pol leta, da je prišel čez prag. Pri tem se je poškodoval, zlomil si je ključnico zaradi svoje hitrosti, ki jo pri njem moremo vsekakor tako imenovati. Ves je živel samo za svoj tek in tekel je s hišo na hrbtu! To vse je zelo »šarmantno« in zato je tudi dobil drugo nagrado!«

»Name bi tudi lahko malo pomislili!« je dejala lastovica. »Mislim, da se nihče ni izkazal hitrejšega od mene. In kako daleč po svetu sem bila, daleč, daleč, daleč!«

»Da, prav to je vaša nesreča!« je dejal količek v ograji. »Preveč ste nestanovitni. Zmerom, ko začne tu zmrzovati, odpotujete v

tujino. Nič domovinske ljubezni nimate. Vas ne moremo jemati v poštev.«

»Kaj pa, če bi vso zimo ležala v barju?« je odvrnila lastovica. »Če bi ves čas spala, ali bi potem prišla v poštev?«

Prinesite potrdilo stare čarovnice Barjanke, da ste polovico časa prespali v domovini, potem pridete v poštev.«

»Jaz bi pač zaslužil prvo nagrado in ne drugo!« je spregovoril polž. »Toliko že vem, da je zajec samo iz strahopetnosti, ker je vsakokrat mislil, da je blizu nevarnosti. Jaz sem si pa svoj tek zadel kot življenjsko nalogo in sem v službi postal invalid. Če je že kdo sploh imel dobiti prvo nagrado, tedaj bi jo moral dobiti jaz. Toda jaz ne poznam širokustenja in bahanja, temveč ju zaničujem!«

In po teh besedah je polž pljunil.

»Jaz lahko mirne duše odgovorjam, da je bila vsaka nagrada, vsaj z mojim glasom, podeljena pravično!« je povzel besedo stari mejni kol v gozdu, ki je bil član pooblaščenega razsodišča. »Jaz se lotim vsake stvari spodobno, kakor veleva red, s preudarkom in premišljeno. Sedemkrat sem imel že poprej čast, da sem bil udeležen pri razdelitvi nagrad in da sem glasoval, toda šele danes je obveljala moja volja. Pri vsaki razdelitvi sem se držal nekega pravila. Zmerom sem glasoval

val za prvo in drugo nagrado po določenem abecednem redu. Bodite tako prijazni in poslušajte, razložil vam bom, kako se to napravi. Predzadnja črka je z, tu imamo zajca, in zato sem zajcu prisodil prvo nagrado. Osmo črka od »z«, šteto nazaj v abecedi je »p« in zato je dobil polž drugo nagrado. Prihodnjič bo »v« kot prva nagrada in »o« kot druga nagrada. Povsod in zmerom mora vladati pošten red! Treba je stati na trdnem stališču!«

»Jaz bi seveda glasovala za samo sebe, če bi ne bila med sodniki!« je dejala mula, ki je bila tudi v razsodišču. »Ne gre, da bi jemali v poštev samo hitrost, s katero se kdo giblje, temveč tudi vsako lastnost, ki jo kdo ima, na primer to, koliko more kdo vleči. Vendar danes tega nisem hotela poudarjati, tudi ne zajčeve pameti na begu ali zvitosti, ko iznenada napravi skok v stran in spelje ljudi na napačno sled, da ne vedo, kam se je skrila. Ne, še nekaj je bilo, kar se zdi nekaterim zelo važno in ne smemo spregledati, mislim to, kar imenujemo lepoto. Jaz gledam zlasti na lepoto. Videla sem lepe, pravilno raščene zajčeve uhlje in užitek jih je gledati, kako dolgi so. Bilo mi je skoraj tako, kakor bi videla sebe v svojih otroških letih in tako sem — glasovala za zajca.«

»Pst!« je dejala muha. »Jaz ne mislim govoriti, samo nekaj hočem povedati — povedati hočem samo to, da sem dohitela več nego enega zajca. Zadnjič sem enemu mlajših zdrobila obe zadnji nogi. Sedela sem na lokomotivi pred vlakom — to večkrat storim, tako lahko najbolje opazuješ njegovo hitrost. Mlad zajec je dolgo časa tekkel pred lokomotivo, niti slutil ni, da sem jaz v bližini. Nazadnje pa je moral odnehati in se umakniti s proge, tedaj pa mu je lokomotiva zdrobila zadnji nogi, zakaj na lokomotivi sem bila jaz. Zajec je obležal, jaz sem se pa peljala dalje. To se vendar pravi, da sem zajca premagala. Toda meni ne gre za nagrado!«

»Meni, seveda, se zdi,« je mislila divja vrtnica, a glasno tega ni povedala, ker to pač ni v njeni naravi, da bi se izpovedovala, čeprav bi bilo dobro, da bi to pot spregovorila. »Meni, seveda, se zdi, da bi moral prvo nagrado in tudi drugo nagrado dobiti sončni žarek. Sončni žarek preleti v trenutku neizmerno pot od sonca do nas in pride s silo, da se zbudi vsa narava. Njegova lepota je tolikšna, da me, vrtnice, ob njej zardimo in zadušimo! Visoko sodišče na to, kakor vidimo, sploh ni pomislilo. Če bi bila jaz sončni žarek, bi vsakemu razsodniku dala sončarico, toda ta bi jih napravila samo nore, to pa lahko postanejo brez nje. Nič ne bom rekla!« je mislila divja vrtnica. »Mir naj vlada v gozdu! Krasno je cveteti, dišati in živeti, živeti v pesmi in pravljici! Sončni žarek nas bo vendarle vse preživel.«

»Kakšna je prva nagrada?« je vprašal de-

Pod klobukom

Neustrašeni Mika je ujel nekaj vrabcev in ker jih menda ni imel kam spraviti, jih je dal v klobuk in se z njim pokrtil. Kmalu ga je srečal neki tujec in ga vprašal:

»Lepo prosim, kam drži ta pot?«

Mika je vedel, da bi bilo prav klobuk sneti. Toda ker je imel pod njim vrabce, si je mislil: kaj me briga tujec? Pa je pustil klobuk na glavi in odgovoril.

Tujec se je čudil neolikanemu dečku in je šel naprej.

Kmalu zatem je Mika srečal predsednika občine, ki so ga vsi spoštljivo pozdravljali. Toda Mika tega ni storil, ker je imel vrabce pod klobukom.

Predsednik je pa dejal človeku, ki ga je spremljal:

»Poglej vendar, da se ni morda temu dečku klobuk prilepil na glavo.«

Njegov spremljevalec je stopil k Miki in mu dejal:

»Poslušaj, Mika, predsednik bi rad videl, kakšen je tvoj klobuk od znotraj.«

Mika se je pa še naprej delal nevednega.

Tedaj mu je pa le-ta iznenada snel klobuk in »brrrr« so se razleteli vrabci na vse strani.

Predsednik in vsi drugi ljudje, ki so se medtem nabrali, so se temu sladko nasmejali.

Miko so pa začeli odslej klicati Mika Vravec in človeku, ki ne sname klobuka ob pozdravu, še marsikje pravijo »ta ima gotovo vrabce pod klobukom«.

ževnik, ki je bil čas prespal in šele zdaj prišel.

»Prva nagrada je prost dostop v zelnik,« je odgovorila mula. »To nagrado sem jaz predlagala. Zajcu ta nagrada pripada in jo je moral dobiti in tako sem kot misleči in delovni član razsodišča pomislila glede na njegovo korist, ki naj bi jo imel. Polž sme sedeti na ograji in lizati mah in sončne žarke in je nadalje postavljen za enega prvih razsodnikov pri hitrostnem teku. To je veliko vredno. Reči moram, da veliko pričakujem od bodočnosti, saj začeli smo prav dobro!«

TRIJE LENUHI

(PREKMURSKI MOTIV)

Živeli so trije bratje, lenuhi, kakršnih še svet ni videl. Ni se jim ljubilo govoriti, ne hoditi, še manj pa delati. Veselile so jih samo polne sklode in mehke postelje. Ker pa brez dela ni jela, so postale sklode kmalu prazne. Ko je najmlajši brat videl, da jim je zmanjkalo hrane, je to povedal bratoma.

»Kaj me briga,« je rekel srednji brat. »Če nimamo jesti, bomo lahko več spali.«

»Tiho bodita!« se je zadržal najstarejši brat. »Jaz hočem spat!«

Prvi dan so bili bratje kar zadovoljni, saj so lahko v miru spali, ne da bi jim bilo treba zjutraj, opoldne in zvečer sedati k mizi. Drugi dan se jim je godilo slabše. Začelo jih je zvijati po trebuhu, naslednji dan pa od glada že spati niso mogli.

»Bomo šli delati!« je vprašal najmlajši brat. »Ne morem več prenašati glada.«

»Neumnost,« je rekel srednji brat. »Rajši umrem, kakor bi šel delat.«

Najstarejši brat ni rekel ničesar. Poskušal je zaspati, čeprav mu ni uspelo.

Šel pa je potepuh mimo bajte, kjer so živeli bratje in slišal njihov pogovor. Ker jim ni imel ničesar izmakniti, je bil tako jezen, da je zažgal bajto. Ko je ogenj že zajel streho in je postajalo bratom čedalje bolj vroče v postelji, se je spet oglasil najmlajši brat.

»Streha nam gori nad glavo. Zdi se mi pametno, da gremo iz hiše.«

»Kar pojdi, če si se naveličal postelje,« je zabrundal srednji brat. »Naju pusti lepo na miru.«

»To sta grozna!« se je zadržal najstarejši brat. »Ne razumem, kako se vama ljubi tako govoriti!«

Ko so si bratje povedali vse, kar so imeli, so se obrnili k zidu in spet poskušali zaspati. Nobeden ni hotel zapustiti sobe in mehke postelje. Hiša je medtem lepo gorela naprej in ker je ni nihče gasil, so z njo vred zgoreli tudi trije bratje — lenuhi.

Korenine

Dobrica Čosić

»Človek tudi ni travica, da bi mogel še pred najhujšim koscem skriti zadnje kolence in spet iztegniti vrat pod soncem. Mrlički so zastropili zemljo in zdaj hodijo jalovci po njej. To hočem povedati tebi, ki ti ona nocoj postaja mati. Žene in denarje je treba jemati. Toda to je druga stvar in za drugo priložnost. Nocoj, pod temi mračnimi oblaki, ki močijo temo in moja lica, edino ona krvavi, in to je življenje, razletava se, lomi, podira, in to je roka, ki bo držala nož, tehtnico, plug, blodila po ženskem nedrju, naspjala žerjavico, to so noge, ki so jim vsa mesta blizu in vse zveri počasne, to je glava, ki bo znala kovati človeške laži in prevare. Ona gotovo ječi in boli jo, toda ljubo in veselo ji je, da boli in ječi. Zato ti, ki ti bo ona do sonca postala mati, nikoli ne obžaluj žensk, ko dorasteš, da jih boš oral. Bodi plug in seme. In orji in sej, dokler ne pogineš. Nikoli ne bo toliko ust, da bi zmanjkalo mesa in trave. Če si snelljivec in jalovec, ti, ki se porajaš v tem velikem mokrem oblaku, potem pogini v njem, da ne boš madeževal zemlje in onečeval žensk. Če pa si deklica, ti mali krvavček, ki ji zdaj razganja križ, potem bodi njiva ob reki, ki rodi vsako leto. Naša mala Srbija je polna plugov. Tudi zemlja je ženska, ker jo orjejo, sejejo in zalivajo, ona pa rodi. Tako cvet kot trn. Četudi. Zalotil sem jo, zemljo, večkrat

na kupu s soncem. Gledal sem to vlačugo, po kateri hodimo, kako trepeče, čakaje moža. Ona je zmerom velika ženska brez sramu, sonce ji je mož, in čeprav vsako pomlad prihaja isti k njej, ga je ves marec sram, da bi jo naskočil in pritisnil nanjo.«

Prišel je iz hrastovega gaja in opojen z vlago njegovega mleka. Dolina med dvema grebenoma, prerezana z močno žilo Morave, se je vsa vftsnila v razširjene oči, mehke blazinice prstov so potegnile po neizrabljeni nežnosti. Mož je zemlji že zdavnaj raztrgal in pojedel srajco, pa jo je vso mastno, debelo in mokro pustil vetrovom, da jo operejo, posušijo in ji razčešejo kuštrave gozdove. Zemlja se je ponujala, kakor vdova razgaljena v poželenju, slišal je, kako šklepeče, šepče ljubkavalne besede in se heheče, ponorela od čakanja, sonce pa se je sramoval oblakov. Nikola je preziral kujavca, toda sovražil nesramnico. Pa so se oblaki razmaknili in on, sonce, je zarinil beli lemež v ravnino ženinega trebuha, upadlega med gozdove. Oči so se zameglile od moči možkega curka in nemega nasmeha zemlje v objemu z možem. In začutil je, kako se po nevidnih koreninah drevja in koreninah trave pretakajo semena iz skritih jajčnikov. Zemlja je zaudarjala po klitju in zijala ob pokanju popkov. Curek sončevega lemeža, močnega in nežnega, potisnjen skozi bele oblake, je dolgo ljubil nenasitno zemljo, mahoma pa je zbežal za oblak.

»Na moje roke, zakaj te sem vedno najbolj ljubil, lepo sem videl, pri bistri pameti sem bil, tedaj ko je sonce zbežalo za oblak, se je zemlja razjezila in se vsa zmračila. Verjemi mi, ni po moji čudi, da bi se lagal. Ni, pri belem akacijevem kolu, fistem, s katerega so psički lizali mojega očeta kri. Če se ne vržeš po očetu, boš pameten. In ker so sojenice dosodile, da ne bom pustil ne

glasu o sebi daleč naokoli ne vnukov, da bi žalovali za menoj, zapuščam nauk tebi, ker si ti, krvavček, ki jo danes razpolavljaš, svoje matere kri. Jaz, ki živim in se mučim, edino nocoj zavidam tvojemu očetu. Zavidam mu, toda ne sovražim ga. Vidim, letom se je posrečilo, da so mi posrkala tudi sovražstvo. Naj ti takoj povem: vse modrosti starcev so lažnive. Na tem Gospodovem sejmu največ lažejo starci in otroci. Nimajo moči. Pa še zato, ker so s koncev življenja, da ne vidijo drugega konca, in tudi do sredine jim je daleč. Naj mi nataknejo dušo na vile, ne govorim ti tega iz maščevalnosti. Človek z glavo lomi kosti, trše od hrastovine, da bi videl sonce. Prav tako kakor ti prihaja tudi tele ven na svet. Tudi ti, Simkino maščevanje, kakor tudi tele ne boš vedel, ne kdo je tvoj oče ne kdo je tvoj ded. Ti, nesreča mala, vedi: tisti, ki te bodo pozibavali na kolenih in ti ljubkavalno govorili, te bodo najbolj sovražili. Ko bi bil jaz bog, bi ti to nocoj zasadil v glavo, tako da se ne bi dobričal okoli njih, da jim ne bi tekal v naročje in jim z lici božal brade. Tvoja mati nocoj stoka in krvavi, da boš nesreča, krivica in sovražstvo na zemlji. Sonce te bo ogrelo samo zato, da boš naslednik Katičev. To vem samo jaz. Le kje ima tale grab? Nekoč moraš vprašati. Nima groba, pa tako lepo govori. Na moje roke, zelo lep glas imam. Ko bi bili ljudje naši mali Srbi izbirali kneza po glaslu, bi bil jaz gotovo postal knez.«

Dež brizgne po Nikolu in zgori na licih. In tema je mehka v glavi. V topolovih gajih veter. Ne sliši ga. Tudi Morave ne, ki se maže na bokih njiv in v temi previdno stopa po kremenjakih plitvin.

»Verjemi mi, ti, ki se porajaš nocoj, da kaznuješ moja leta in na vražjem gumnu razmetamo moč, tako da nisem mogel zaorati v edino njivo, ki sem si zaželel,

Gnojimo žitu na list, toda z gospodarskim preudarkom

Zadnja leta je veliko govora o dobrem učinku na pridelek žita, ki ga dosežemo s takojmenovanim gnojenjem na list, se pravi z dodatnim zalaganjem posevkov z dušikom, fosforjem in kalijem v dobi njihove rasti vse do časa njihovega zorenja. Tej obliki gnojenja pripisujejo, da je z njo mogoče vidno povečati donose zrnja. Ta priporočila je kmečka praksa potrdila kot pravilna in na mestu povsod tam, kjer je tudi drugače gospodarstvo z žitom urejeno, kjer se je dobro rodovitno seme in kjer potom gnojenja pred setvijo držijo zaloge dušika, fosforja in kalija v zemlji v takem razmerju in na taki višini, ki posevkom žita najbolj odgovarja.

Smoter gnojenja na list pa je pri žitu v tem, da mu med rastjo v času, ko posebno močno potrebuje in je v stanju sprejeti večje količine dušika, fosforja in kalija in jih predelati v sestavine zrnja in slame, te sestavine v obliki dodatnega gnojenja nudimo. Tako gnojenje se torej v pravem času in v pravem razmerju izplača in se bogato obrestuje. Žito ne poleže, je močno obraščeno in nastavi močne klase z dobrim in klenim zrnjem. Pridelek zrnja na ta način lahko dvignemo za 30 in tudi več odstotkov.

Kaj vse je vendar treba upoštevati, da bomo ta uspeh gnojenja na list dosegli in da ne bomo obratno s tem gnojenjem doživeli razočaranje?

● Posevek mora biti od plevela čist in njiva ustrezno založena s apnom, pa tudi s fosforjem in kalijem. V zapleveljenem posevku bo gnojenje na list poglajalo v bujno rast tudi plevel, ki bo po svoji naravi še bolj dušil žito, kakor bi ga dušil brez dodatnega gnojenja na list.

● Zaloga apna v zemlji mora biti zadostna, se pravi apna mora biti v zemlji v dovoljni meri že pred setvijo, bodisi v obliki neposrednega gnojenja s apnom bodisi s posrednim gnojenjem s apnom v obliki gnojenja s Thomasovo moko. Apno ima namreč lastnost, da od vsega začetka vegetacije krepki rastline v njihovi odpornosti proti poleganju in da omogoča trdnost njihovih stebelj.

● Fosfor in kalij sta glavna nosilca tvorbe beljakovin v zrnju in število zrnja v žitu sploh. Posredno pa omogočata trdnost slame — in to od vsega početka njene tvorbe — kar pomeni, da morata biti rastlinam v njihovem razvoju vedno v potrebni meri na razpolago. Z ozirom na to, da razpoložljivost fosforja in kalija v zemlji v teku vegetacije pojema, če s tema dvema hranili založimo zemljo samo pred setvijo, je potrebno, da ti dve gnojili dodajamo žitu v teku njegove vegetacije, kajti — ne pozabimo — sestavine teh dveh gnojil so bistveni činitelji za odpornost proti poleganju in za odpornost proti raznim obolenjem posevkov žit na polju. Zapomnimo tudi, da z fosforjem in kalijem žitnim posevkom nikoli ne moremo gnojiti preko mere.

● Drugo je vprašanje gnojenja z dušikom. Dušik poqanija žito v rast in zavlačuje njegovo zorenje. Premočni obroki dušika v toku vegetacije — ko trosimo superfosfat in kalijevo sol kot neposredno učinkujoči gnojila — lahko povzročijo, da žito navzlic vsem prizadevanju poleže in da ne da pričakovanega pridelka zrnja.

In še nekaj moramo upoštevati. Žitu najbolj prija, če ima v razmeroma kratkem času med razraščanjem in odganjanjem bilk (stebelnjem) dovolj apna, fosforja in kali-

ja na razpolago, da jih naloži v spodnjih delih bilk, preden te popolnoma odženejo. Čim hitreje je razraščanje žita zaključeno, tem več časa je na razpolago, da žito ustvari te naloge. To se pravi, da je gnojenje na list toliko bolj učinkovito, če je proces razraščanja hitro zaključen in če je bilo osnovno kalifosfatno gnojenje v redu opravljeno.

Proces razraščanja bomo pospešili z zgodnjim setvijo in s pravočasnim prvim gnojenjem z dušikom. Apneni dušik je treba v ta namen trositi že 14 dni pred setvijo, nitramoncal pa kmalu po vzniku žita, ker potre-

buje 3 do 4 tedne časa, preden je rastlinam v polni meri dostopen. Če pa smo ta rok zamudili, nam preostane edino še gnojenje z apnenim solitrom (Kalksalpeter), ki hitreje učinkuje.

Če pa ima žito med zaključenim razraščanjem in odganjanjem bilk preveč dušika na razpolago, potem mu to škoduje. Žito sicer bujno raste, vendar ostanejo spodnji deli bilk kljub apnu, fosforju in kaliju mehki (nevarnost poleganja!) in zorenje gre sila počasi in neenakomerno od rok.

Potemtakem je za uspeh gnojenja na list odločilno, da pravočasno — kakor zgoraj opisano — damo žitu prvi obrok dušika. Kjer smo ustvarili ta predpogoj, tam pravo gnojenje na list ne bo več problem. Prvi obrok gnojenja na list damo pred stebelnjem. Količina nitramoncala pri tem obroku je odvisna od stanja posevka. Če je ta v rednem letnem ciklusu kalifosfatnega gnojenja pred setvijo dobil vsaj 500 kg fosfornih in 300 kg kalijevih gnojil, poleg tega pa še pri-

Preudarki k pasemskemu vprašanju v naši govedoreji

V razglabljanju, na katero pasmo se bomo na poti k rentabilnejši govedoreji — k bolj molznim kravam in hitreje rastočim mladim govedom, kot so naši marjadvorci in pingavci — pri dokupu živine po zaključeni tbc-akciji usmerili, moramo nujno najprej iskati odgovora na najmanj tale vprašanja:

● katera pasma se v zadnjih letih, ki so pričela kmeta postavljati pred vedno strožji gospodarski račun, v naši državi vedno bolj širi in katera nazaduje!

● katera pasma daje največ in najbolj masno mleko in pri kateri pasmi sta se molznost in odstotek masti v mleku v zadnjih letih najbolj povečala!

● katera pasma je v pogledu na rastnost, na hitro proizvodnjo mesa najboljše in katera najbolj spada v naše pravzaprav alpske pogoje!

Kar tiče razširjenosti govejih pasem v naši državi, si oglejmo primerjavo števila živali po pasmah leta 1954 in leta 1959. V zaokroženih številkah se nam pokaže naslednja slika:

	1954	1959	razlika	± %
simodolci	967.000	1.060.000	+ 93.000	+ 9,6
sivorjavo govedo	318.000	326.000	+ 8.000	+ 2,3
pingavci	345.000	338.000	- 7.000	- 2,1
rumeno govedo	484.000	460.000	- 24.000	- 4,9

Po molznosti in odstotku masti v mleku pa je v državnem merilu pri rodovniških kravah (Herdbuchkühe) slika naslednja:

	1949			1959		
	mleka kg	masti kg	%	mleka kg	masti kg	%
simodolci	3.070	121	3,95	3.666	153	4,17
sivorjavo govedo	3.172	121	3,81	3.612	140	3,87
pingavci	2.740	105	3,83	3.345	135	4,03
rumeno govedo	2.578	104	4,02	3.174	129	4,06

Ko iščemo visokoproduktivno govedo med temi najpomembnejšimi pasmami v državi, se ne smemo le razgledovati po njihovi razširjenosti ter po doseženi molznosti in mastnosti mleka, temveč tudi po njihovi rastnosti in pripravnosti za naše kraje. K mečkim obratom najbolj odgovarja kombiniran tip goveda, tip, ki najbolj odgovarja tako v pogledu na molznost kakor tudi v pogledu na hitrost rasti in mesnosti. Po proizvodnosti enostransko govedo v kmečkih obratih splošno odklanja.

V pogledu najboljših kombiniranih lastnosti molznosti, rastnosti in mesnosti od govejih pasem alpskega sveta stojijo na prvem mestu spet simodolci, ki tudi v tem pogledu puščajo za seboj sivorjavo govedo, še bolj pa pingavce in rumeno govedo.

Gornje primerjave že postavljajo simodolce in sivorjavo govedo v ospredje naše zanimanja. Vendar moramo v naših preudarkih upoštevati tudi še druge važne momente.

da bi bila moja, in sem ostal lemež, ki ga je pojedla rja in so ga vrgli za plot Aćima Katića, ni v moji čudi, da bi sramotil ljudi. Če sem doslej rekla kaj grdega o ljudeh, tega nisem delal zato, ker mi manjka ljubezni do njih. Pri tej najbolj mračni temi, da vidim samo njo razpočeno, vsi ljudje so reke z veliko zmešane vode in pisani kakor travniki. Mene pa se loteva nekaj, kar je zelo podobno žalosti. Poslušaj me, kazem, ki si gotovo že zajokala pod tujo streho. Zakaj še mlatim kruh Aćima Katića in hodim po njegovem travniku, to je moja in njegova stvar. Zaobljubila sva se, da ne izdava skrivnosti. Vse ob svojem času? Kaj naj narediš, ko se ti življenje izpahne, tako na primer kot tedaj, ko se ti rebra napačno zarastejo in srce obesi z leve strani na desno, in pozabiš tisto, zavoljo česar si se odpravil, da se praskaš po tem kraju, obraslem s trnjem? Kadar ni vse ob svojem času, tedaj mora biti, ko ni čas za to. Če se primeri kaj takega starcu, se mu vsi smejejo. Ej, ko bi samo mogel, vsem, ki se smejejo, bi populil goltance. Tistemu, kar je notranje, se nikoli ne sme. Če si zlomiš nogo, roko, se nekako namestita in zaraste. Tisto notranje pa na tei vlačugi zemlji nima mojstra, da bi ga namestil. Tebe, ki ti bo Simka nocoj postala mati, je veter prinesel na katićevsko deblo. Padlo si med rogovile in klilo v vlagi. Vzklil si, zrastleš boš in kakor bela omela objel deblo in sesal katićevsko kri. Deblo se suši, ti pa kipiš in zeleniš. In ne veš, da si zrastle od strupa in da od njega zeleniš, ker so mrličji zemljo zastrupili, da nas je okoli teh Morav veliko, ki smo posajeni na nepravilni kraj in z vsem mogočim drugim, kar ni dobro. Toda vendar, neprivoščencem moj in psiček brez zobi in brez repi, ti boš grizel dojke, ki leta in leta in vsako noč svetijo

nad nebom moje postelje, jaz pa jih prosim, naj padejo v oči in ubijejo starost.

Tebi bodo za hlapce tako tvoj oče kot tvoji bratje. Tisto notranje pa imajo vsa živa bitja. Tudi na to bom vrgel trnje kakor čez ubitega Turka."

Laži, Nikola, lažil Zato so ti tudi naredili glavo. Laži vsemu, laži tudi glavi, laži tudi svoji laži in njenemu pravnuku!

Onemoglo se vzdigne in se odpravi po travniku. Tudi zadnje oblake žene veter in svit je. Stopa previdno, da ne bi pohodil regratovih cvetov. Trudno, ker bo šele zvečer odšel v klet. Rosa drobno zvoni v mladi travi. Ko sivkaste glavice regrata postanejo rumene, objokane od dolge noči v pričakovanju sonca, se sklanja in jih trga, njihovi zeleni, drobni vratovi pa se oblivajo z belo krvjo. Gleda v rumeno, da ne bi mislil na nič drugega. Steje cekine. Debeli, dolgi prsti so omadeževani z belo krvjo, noče misliti na tisto kri, s katero je ta noč v sobi nad njegovo glavo zakravela z otroškim jokom. Nabira si cekine, šteje jih, da bi bili samo oni v glavi, da bi videl samo rumene kupčke, ki jih pušča za seboj po travniku. Ob njegovih mehkih korakih drobno zveni rosa, zveni zlato, on je najbogatejši siromaček med tremi rekami, on je najmlajši stavec v tej kaluži z enim samim travnikom, on ima najlepši glas v tem jutranjem tannanju ptic, on je hudodelec, ubijalec, lažnivec, velik lažnivec, njegova brada je bela od laži, ker je nalagal sam sebe, tudi zdaj laže sebi, toda noče misliti, ko so zlatniki pred njim, in ko se rumenijo kupčki zlata. Na svetu ne obstaja nič drugega razen zlata in njegovih prstov, ki jih nabirajo. Nič. Šepeče.

... Duri so udarile ob zid, on pa še naprej sedi na divanu pri oknu, zagledan v črne jesene v svitanju, zdr-

meren obrok dušika, potem mu pri prvem obroku na list lahko damo do 100 kg nitramoncala po hektarju. Superfosfata v tem obroku odmerimo 100 do 150 kg, kalijeve soli pa 60 do 100 kg. Na splošno pa si zapomnimo: Čim manj je bila zemlja založena pred setvijo s fosforo in kalijem, tem večji naj bo obrok superfosfata in kalijeve soli, tem manjši pa obrok nitramoncala.

Drugi obrok gnojenja na list naj po potrebi sledi tik pred cvetenjem. Posevek sam nam bo pokazal, če in v kakšni meri je ta obrok potreben.

Ne pozabimo tudi tega: Na list gnojimo žitu le ob suhem vremenu na suhe rastline!

Zadnji čas za sajenje silokoruze

Na splošno so doslej trdili, da je za sajenje silokoruze pomladi vedno dosti časa in da jo še lahko sadimo v prvi polovici junija. Novejše izkušnje so vendar pokazale, da je tudi pri silokoruzi zgodnje sajenje boljše od pozne. Čim je nevarnost večjega mraza in z njo nevarnost ostrejšje slane minila, moramo silokoruzo saditi.

Ta gotovost je pri nas dana začetkom maja. Čimprej torej v maju silokoruzo sadimo, tem boljša bo njena krmna vrednost. Preiskave so namreč pokazale, da je bila najboljše ona silaža, za katero so koruzo sadili v prvih dneh maja, najslabša pa ona, kjer so koruzo sadili šele začetkom junija. Silaža od koruze, ki so jo sadili začetkom maja, ni imela le najmanj škodljive očetne in maslene kisline, temveč je bila tudi na sušini, beljakovinah in škrobnihi enotah najbogatejša. Čim pozneje je bila koruzna sajena, tem slabša je bila krmna vrednost njene silaže.

Ta ugotovitev je sama po sebi razumljiva. Silaža ima največjo krmno vrednost tedaj, ko prebaja zrnje koruze v voščeno zrelost. Za dosego te zrelosti pa mora biti koruzna 115 do 140 dni v zemlji. Ker moramo zaradi nevarnosti slame silažo rezati najpozneje konec septembra, je takojšnja saditev nujna.

K članku

„Preudarki k pasemskemu vprašanju v naši govedoreji“

smo prejeli že vrsto zanimivih pripomb, stališč in vprašanj, zlasti ustmenih. Ker bomo s tem člankom še nadaljevali in ker bi vse pripombe, stališča in vprašanja za še boljše razjasnitev tega vprašanja radi upoštevali, prosimo, da se k članku pismeno oglasijo vsi kmetovalci, ki imajo na tem področju svoje izkušnje.

ne se, pa ne pogleda v duri, ker ve, zakaj so udarile.

„Sin!“ izdavi Milunka.

Aćim gleda skozi okno: mlada zora potaplja jesene.

„Sin, ej!... Postal si ded!“

On molči in z roko stiska Vasilijeve zarezne na divanu.

... Kaj ti nisem rekla, da ti moja hči ne bo pustila hiše prazne? Kaj ti nisem rekla, sin!“ maha z rokami, prefi, izziva in steče ven. Tečajji zateglo cvilijo za njo in vrata se zaprejo z lahnm udarcem.

Spet sam. Aćim zateglo zaječi, zato ker je sin, njegov priimek bo nosil, z njegovim imenom živel. Tuja kri se mu je skotila v hiši. Drhti. Tujec je zasadil zraven mojega ognjišča sebi sadno drevo, njemu glog. Njivski osat bo zadušil žito. On pa se je odrekel Vukašina, razdedinil ga je, niti pedi zemlje mu ni pustil, svojemu Vukašinu, sinu, ne jalovcu, niti njegovega imena ne bodo pomnili vnuki, to tuje pa bo nadziralo dninarje na mojih njivah, moje konje bo jahalo, tuja roka mi bo prižigala svečo pri slavi. Sedal bo na zgornji konec nize, kjer je sedel on, Aćim... To ni več moja hiša. Moja niti ni bila. Hoče vstati, pa ga razmajana kolena ne držijo. Ne more več tukaj... Zadavil ga bo, kakor hitro zasliši njegov glas. Ko zaide. Njega in pokvarjeno mater tudi. Komaj vstane, odide ven, kam bi? Mora iz tega razkopanega groba.

... Mijat, osedlaj mi kobilu!“

„Naj ti bo vnuk srečen!“ teče k njemu, hoče mu poljubiti roko.

„Osedlaj mi kobilu!“

Mijat se zmedeno maje pred njim.

„Naslednik se ti je rodil, očka Aćim...“

(Nadaljevanje sledi)

Ob enajstih dopoldne, 21. aprila 1945, drgeče mesto pod ledeno sivo odejo oblakov ruševinskega prahu, čada in lepljive megle. Po cestah blodijo obupani ljudje, deset tisoč, sto tisoč beguncev. Krvava metla prodirajočih Rusov jih vodi proti zahodu. Hitlerjevi mladci, žene in starci grade cestne pregrade. Preteče grmenje oznanja fronto. Dim vstaja iz ostankov pregaženih mestnih delov. Pekoči, ščemeči zadah pogina visi nad Berlinom.

Skozi špranje zapaženih oken vleče hladni aprilski veter v zasebni salon državnega ministra za ljudsko prosveto in propagando v ulici Hermanna Göringa. Tresljaji bližnjih zadetkov so tu pa tam nakrušili okrasje stropa in sten. Dragoceni stoli, so zaprašeni, oguljeni.

V somraku brezupnega prostora se je zbralo dobra dva ducata mož. Pet svečnih

jasnil stanje; nazadnje se zdvojen vrne k dr. Goebbelsovi vili.

Tu najde samo še preklinjajoče esesovce, nekatere zmedene tajnice, prazne sobane, prebrskane pisalne mize in omare, zapuščene kovčke. Vodja ministerialnega urada Curt Hamel izgubljen postopa v kloбуku in plašču. Ko zagleda Fritzscheja, reče enolično:

„Goebbels se je odpeljal v führerjev bunker. ‚Končano je,‘ so bile njegove poslednje besede. Rusi stoje na Aleksandrovem trgu. Zdaj se bom skušal prebiti v Hamburg. Greste z menoj? Še en sedež imam v avtu.“

Fritzsche je odklonil. Ostal bo v Berlinu. Pohitel je v propagandno ministrstvo in razrešil radijski oddelek, odpustil svoje sodelavce. Potem je pognal svoj BMW iz garaže in se odpeljal proti Aleksandrovem trgu

Fritzsche tava nazaj v propagandno ministrstvo. Ob enaindvajsetih bodo skušali vsi, ki še tiče v bunkerju vladne palače, prodrati na plano. Nato bo Fritzsche kot ministerialni direktor poslednji visoki vladni uradnik, ki bo ostal v glavnem mestu nemške države. Tak bo ponudil maršalu Georgiju Žukovu vdajo Berlina.

O svojem sklepu je obvestil nekatere lazarete, poveljniške bunkerje in vojne enote. Nato je napisal pismo sovjetskemu maršalu. Tolmač Junius z nemškega poročevalskega urada je prevedel pisanje na rusko.

Tedaj so se razpahnila vrata.

General Wilhelm Burgdorf, Hitlerjev poslednji pribočnik, je planil z bliskavimi očmi v kletni prostor.

„Kapitulirati hočete?“ je nadrl Fritzscheja. „Da,“ je suho odgovoril ministerialni direktor.

Tone Seliškar:

Mejniki

Kjerkoli hodiš, vsepovsod gomile so zrasle iz steptanih naših tal; tu je omahnil, tam je v jamo pal, tod smrtne krogle so srce prebile.

Pod hrastom, v polju, pod samotno streho, pod živo skalo sredi nemih gor, nekje nagrobnik mu je kuštrav bor, drugod koščice vdirajo se v reko.

Čolnar z morja, orač, pastir s planine, mladenič, stavec, oče, mati, sin — so se za nas pogreznil v globine.

To so mejniki naše zgodovine, zdaj segajo do samih korenin očiščene, svobodne domovine.

KAPITULACIJA

štrcljev meče plapolajoč svit na resne, upadle obraze navzočih; elektrike tu ni več.

To je vnanja kulisa poslednjega posveta, h kateremu je sklical dr. Josef Goebbels svoje sodelavce. Vsako potankost, sleherno besedo, ki je bila tu izgovorjena, nam je ohranila priča — poznejši nürnberški obtoženec Hans Fritzsche.

Minister nosi natančno ukrojeno temno obleko, snežnobeli ovratnik se belika v somraku, in radijski komentator Fritzsche občuti to kot kričee nasprotje turobnemu salonu in grozotnemu razdejanju po vsem svetu.

Dr. Goebbels je sedel na stol in spregovoril. Malomarno je prekrizal noge.

Kar je povedal, je bilo daleč od treznega posveta s sodelavci. Pravzaprav govori nekemu drugemu občinstvu. Preklinja in obsaja vse nemško ljudstvo, govori o izdaji, reakciji, strahopetnosti.

„Nemško ljudstvo je klecnilo,“ je planilo iz Goebbelsa. „Na vzhodu beži, na zapadu ovira vojake v boju in sprejema sovražnika z belimi zastavami.“

Njegov glas je predirljiv, kakor bi govoril v športni palači:

„Kaj pa naj počnem z ljudstvom, čigar možje se sploh ne bore več, ko jim drugi posiljujejo žene?“

Nato je spet hladen. Porogljiv trzaj mu igra okoli ustnih koticov.

„Nu,“ reče tiho, „saj nemško ljudstvo si je to usodo samo izbralo. Spomnite se ljudskega glasovanja novembra 1933 o izstopu Nemčije iz Društva narodov. Takrat se je nemško ljudstvo prostovoljno odločilo zoper politiko podjarmljenosti in za politiko pogumnega tveganja.“

Lahko je zganil roke in pristavil:

„To tveganje se je pač izjalovilo.“

Eden, dva sodelavca šinefa pokonci, da bi Goebbelsu segla v besedo. Minister ju prezre z ledenim pogledom. Ne meneč se za njuno demonstracijo govori dalje:

„Da, to morda marsikoga preseneča, tudi moje sodelavce. Ampak saj nisem nikogar silil, da bi bil moj sodelavec, kakor tudi nemškega ljudstva nismo primoravali. Saj nas je vendar samo pooblastilo. Zakaj pa ste delali z menoj? Zdaj vam bodo vratac prerezali.“

Goebbels je vstal. Neopazno se je rogal rdečici ali bledici, ki so jo njegove poslednje cinične besede pognale navzočim v lica. Odšepal je k visokim rdečezlatim krilnim vratom filmskega salona, še enkrat se je obrnil in vznosen rekel:

„Ampak če odstopimo, naj se strese vsa zemeljska obla!“

Za zdaj pa so se stresla samo vrata, ki jih je zaloputnil za seboj. Zbrani možje so vstali. Nobeden ni niti črnil. Vsi so se prepadeni spogledali. Vsi so videli, da je prišel konec. Visoko so privihali ovratnike in pohiteli na cesto.

Rusko topništvo obklada vladno četrt s težkimi kosi. Fritzsche skače sklonjen ob podrtih stenah, se prebija med ruševinami in po stranskih ulicah. Tako mu je, kakor da se je prebudil iz sna. Hiti skozi Berlin, išče kogarkoli, ki bi mu lahko natanko po-

pogledat, ali so Rusi res že tam. Topniški ogenj in bitka oklopnikov med Gdanskó cesto in Ringbahnom sta ga spodila nazaj. V Radijskem domu je zvedel, da se mora Berlin braniti kar naprej.

Še nekaj dni se je držalo jedro mesta. Nato je zaslišal Fritzsche, z uhljem na dogorevajočem baterijskem sprejemniku, prek hamburškega oddajnika novico o Hitlerjevi smrti. Z državnim tajnikom Wernerjem Neumannom iz propagandnega ministrstva je zdirjal proti vladni palači. Že je skoval svoj načrt. Berlin se mora takoj vdati. Ampak za zdaj se še ne upa kaj takega predlagati Bormannu. Fritzsche hoče pri Bormannu samo doseči, da prenehajo brezumna dejanja. Glavo je stavil na kocko, ampak uspelo mu je spreobrniti Hitlerjevega najmočnejšega glavana.

Na vrtu pred führerjevim bunkerjem, med zidovjem, počnelim od dima, med bencinskimi sodi in izgorjavajočimi tajnimi akli — ali kaj pač je? — skliče Bormann nekatere esesovce in jim zapove vpricho Fritzscheja:

„Werwolf (organizacija nacističnih gverilcev, ki naj bi se bili kljub zmagi zaveznikov še naprej borili — op. ured.) je razpuščen. Ustaviti je treba vsakršno dejavnost Werwolda in izvrševanje smrtnih obsodb.“

„Tedaj vas moram ustreliti!“ je zavreščal Burgdorf. „Führer je prepovedal v svojem testamentu vsakršno vdajo. Boriti se je treba do zadnjega moža!“

„Mar tudi do poslednje žene?“ je vprašal Fritzsche.

General je potegnil pištolo. Toda Fritzsche in neki radijski tehnik sta bila urnejša. Planila sta nad Burgdorfa. Strel je odjeknil, odbil se je pošev od stropa. Z združenimi močmi sta izbuhala adjutanta skozi vrata.

Burgdorf se je skušal vrniti v vladno palačo. Spotoma pa je nameril pištolo nase in se ustrelil.

*

Ob 22. uri, 1. maja 1945, je državni tajnik v Hamburgu presenetil Nemčijo in svet s temle besedilom:

„Iz führerjevega glavnega stana poročajo, da je naš führer Adolf Hitler danes popoldne v svoji poveljniški postojanki v vladni palači, vojskujoč se do zadnjega diha zoper boljševizem, padel za Nemčijo. Dne 30. aprila je führer imenoval velikega admirala Dönitza za svojega naslednika.“

Tragedija se spreminja v tragikomedijo.

*

Čas je, sprijazniti se s kapitulacijo. Dö-

Do konca smo vztrajali

Kakšno je bilo veselje, ko se je med borci raznesla vest o brezpogojni kapitulaciji Nemčije! Konec vojne, pomirjenje po vsem svetu, nič več pokanja pušk, nič več umiranja, povratek domov!

Toda... pri nas ni bilo še konca. Po vsej Evropi so prenehali boji, na koščku slovenske zemlje pa je še naprej pokalo, kakor da ni res tisto, česar so bile polne vse radijske postaje. Izpostavljati smo se morali blaznim poskusom nemških enot, ki so se valile z juga in se skušale prebiti čim globlje v notranjost Avstrije. Razumljivo je bilo, da je v vsakem izmed nas plal čut samoohranitve. Prebili smo dolgotrajno vojno, pa bi vsi radi živi izšli iz pekla. Toda močnejša od tega čuta je bila v nas zavest dolžnosti, zato smo vztrajali na svojih položajih do konca in izvrševali naloge.

Naša enota je morala prodirati proti Borovljam, tam zajeziti dotok umikajočih se nemških divizij in jih razorožiti. Ko bi bila ta naloga opravljena, pa naj bi se odpravili na pot proti Celovcu. Takšno je bilo povelje štaba IV. operativne cone.

Da za nas še ni konca vojne, čeprav je bila objavljena kapitulacija Nemčije, smo lahko ugotovili takoj na začetku svojega pohoda. Žandarmerijska posadka (250 mož) v Sealah sploh ni hotela nič slišati o predaji. Šele po večurni borbi so v postojanki prišli do spoznanja, da je borba nesmiselna.

Ko smo prispeli v Borovlje, smo takoj zavzeli položaje, s katerimi smo zaprli dostop proti Celovcu. Z nami je bil tudi Koroški odred. Nemške divizije, ki so prihajale preko Ljubelja, so trčile ob nas. Bile so izvrstno

opremljene, imele so še vse težko orožje. In vendar smo eno divizijo razorožili, pol druge tudi, preostala polovica druge in tretja pa sta se uprli. Razvila se je pravceta fronta... Bilo je to menda dvanajstega, trinajstega in štirinajstega maja. Imeli smo hude izgube. Samo iz našega odreda je padlo 37 borcev... Nekateri od teh ljudi so prebili najhujše borbe na Dolenjskem in na Štajerskem. Hude izgube je tedaj utrpela tudi Avstrijska četa, ki je bila v našem sklopu.

Razočaranje

Veliko razočaranje za nas je bilo, da nam niso zavezniki prišli na pomoč. Ko je bil

Pretrsljiva usoda partizana Štefa

V tistih dneh se je dopolnila tudi pretresljiva usoda starega koroškega partizana Trbovska-Štefa. Drugi bataljon našega odreda je prodiral preko Šmarjete proti Borovljam, naš prvi in tretji bataljon pa sta se prebijala na drugi strani Obirja. Bil sem pri drugem bataljonu, kateremu je pripadal tudi Štef. Spotoma smo postavili zasedo in nanjo je naletel nemški oklopni ovtomobil z višji mi oficirji. Ko smo jih prijeli, so govorili, da jih kot parlamentarce pošilja IV. operativna zona v Borovljah na pogajanje s tamkajšnjimi enotami, ki naj bi se predale. In smo jim verjeli, saj je to vendar že bilo po oficijelnem koncu vojne. Štef in eden izmed kurirjev sta prisledla k Nemcem, da bi z njimi kot prva od naših ljudi prišla v Borovlje in prisostvovala pogajanjem.

nemški pritisk že prehud, smo jih prosili, da nas v borbi podprejo. V celovski kotlini so imeli tedaj zbrane velike vojaške sile, nam pa so na borovelske položaje poslali v pomoč en sam tank, ki je pač bolj simbolično posegel v borbo, medtem ko so naši fantje sami krvaveli. Tako smo morali končno popustiti, nemške enote so si izsilile prehod preko dravskega mostu.

Teh borb pa je bilo potem konec, tudi mi smo krenili naprej, in nepopisno je bilo naše veselje, ko smo vkorakali v Celovec. Prebivalstvo nas je zlasti v vaseh prisrčno sprejemalo.

Pozneje smo zvedeli vse, kar se je zgodilo v Borovljah. Oklopni avto z Nemci se je pripeljal v Borovlje in se ustavil pred neko gostilno ali kavarno, v kateri naj bi bil sedež nemške komande. Najprej so stopili v vežo trije Nemci, za njimi Štef, za Štefom pa četrti Nmec, ki mu je kor zadnji sledil kurir. Ko so bili že vsi v hiši, je nemški oficir za Štefom potegnil pištolo in ga zahrbtno ustrelil v glavo. Kurir se je brž znašel, začel skoraj istočasno streljati, razbil okno, skočil na dvorišče in se tam skrivil med hišami. Naslednji dan se mu je posrečilo prebiti se nazaj do naših enot.

Škoda ljudi, ki so morali umreti v dneh, ko se je vsa Evropa že radovala ob zmago-slavju miru...

Ivan Janžekovič

ŠPORTNI vestnik ŠPORTNI vestnik

Evropsko prvenstvo v košarki

Poleg nogometnih tekem za evropski pokal, kjer je v teh dneh šlo za kvalifikacijo v finale (španska enajstorica FC Barcelona si je mesto v finalu priborila z zmago nad moštvo iz Hamburga, dunajski Rapid pa je včeraj zvečer igral proti moštvo Benfica iz Lizbone, vendar rezultat igre ob zaključku uredništva še ni bil znan), je bil zadnji teden predvsem v znamenju evropskega prvenstva v košarki, ki se je odvijalo v Beogradu.

Po dosedanjih poročilih so znani samo izidi izločilnih tekem ter prvih srečanj v obeh polfinalnih skupinah. Za presenečenja je bilo poskrbljeno že takoj pri prvih igrah, ko je šlo za kvalifikacijo v polfinalni skupini. Prvo presenečenje je bila zmaga Vzhodne Nemčije nad Madžarsko, nato zmaga Romunije nad Francijo in končno še zmaga Turčije nad Češkoslovaško. Presenetilo pa je tudi mlado moštvo Izraela, ki je premagalo Bolgarijo.

Izločilne tekme so trajale tri dni in so se v obe polfinalni skupini kvalificirale naslednje ekipe: Jugoslavija, Poljska, Madžarska,

Vzhodna Nemčija, Sovjetska zveza in Belgija v prvo skupino, Bolgarija, Izrael, Turčija, Češkoslovaška, Romunija in Francija pa v drugo skupino. Posebno uspešna je bila Jugoslavija, ki si je priborila tri zmage, zlasti visok rezultat — 122:58 — pa je dosegla v tekmi proti Angliji.

V prvih polfinalnih tekmah so bili izidi naslednji: Češkoslovaška je premagala Izrael s 64:51, Bolgarija je premagala Turčijo s 60:57 in Jugoslavija Vzhodno Nemčijo s 82:73. O nadaljnjem poteku in zaključku evropskega prvenstva v košarki bomo poročali v prihodnji številki.

NOGOMET:

Vrba — Št. Janž 4:2

Zadnje nedeljo je nogometno moštvo iz Št. Janža v Rožu nastopilo proti ekipi iz Vrbe, ki zavzema prvo mesto na lestvici. Kakor pričakovano, se je razvila trda borba za gole, vendar mladi igralci iz Št. Janža niso bili kos nesorazmerno močnejšemu nasprotniku in so končno podlegli z rezultatom 2:4.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opaldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Nedelja, 7. 5.: 8.05 Kmečka oddaja — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Lavska ura — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Sport — 20.10 Zabavna glasba.

Ponedeljek, 8. 5.: 8.00 Koroška narečja — 15.00 Posebej za Vas — 15.45 Knjižni kotiček — 18.25 Za vsa! — Za vse! — 18.35 Mladina in film — 20.15 In kaj mislite vi — 21.00 Koroška domovinska kronika.

Torek, 9. 5.: 8.00 Godba na pihala — 14.45 Koroška pesništvo — 15.30 Komorna glasba — 17.10 Zabavna glasba — 18.00 Prometna vzgoja — 19.00 Slic iz Amerike — 20.15 Radijska igra — 21.30 Vesele viže zvečer.

Sreda, 10. 5.: 8.00 Godba na pihala — 8.15 Resna glasba — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Predstavljam: Peter Handke, mlad koroški pripovednik — 17.10 Zabavna glasba — 18.00 Ljudske viže — 19.00 Od plošče do plošče — 20.15 Orkestrski koncert.

Četrtek, 11. 5.: 7.00 Mali jutranji koncert — 8.15 Proznika jutranja oddaja — 9.00 Vesele jutranje viže — 11.00 Koncert na prostem — 11.45 Godba na pihala — 13.00 Operna glasba — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Mladinska oddaja — 17.05 Parada popevk — 18.00 Operetni koncert — 19.00 Sport — 20.10 Radijska igra.

Petek, 12. 5.: 8.00 Godba na pihala — 8.15 Resna glasba — 15.00 Komorna glasba — 18.00 Koroška narečja — 18.15 Prosti čas je dragocen — 19.00 Slic iz Amerike — 20.15 Halo! Teenagerji! — 21.00 Glasbene šarade.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje: 6.10 Z glasbo v dan — 7.10 Beleške iz dnevnika — 9.05 Šolska oddaja — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 19.30 Zabavna oddaja — 21.55 Sport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Večerna oddaja — 23.20 Glasba za nočnega delavca.

Nedelja, 7. 5.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 10.10 Vesele pelje, vesele igranje — 11.15 Orkestrski koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 14.45 Fotografiraj boljši — 18.00 Moderna zabavna glasba — 18.25 Jezikovna policija — 19.10 Teden dni svetovnega dogajanja — 19.30 Lepa pesem — 19.45 Ob lepi modri Donavi — 20.30 Lepi glasovi, lepe viže — 22.15 Operetne pesmi.

Ponedeljek, 8. 5.: 6.05 Premislite, prosimo sami — 8.00 Za ženo — 8.10 Glasba na tekočem traku — 10.35 Godba na pihala — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Sami brihtni otroci — 16.30 Komorna glasba — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Znanje za vse — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Orkestrski koncert — 22.15 Plesna glasba.

Torek, 9. 5.: 6.05 Predan odidete — 8.20 Glasba na tekočem traku — 10.35 Godba na pihala — 11.00 Resna glasba — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Moje gledališče — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Nove knjižne izdaje — 17.45 Esperanto — 17.55 UNESCO — 18.00 Med popoldnevom in večerom — 19.30 Pomlad v Praterju — 20.30 Pogovor o ploščah — 21.30 O tem lahko govorimo — 22.15 Plesna glasba.

Sreda, 10. 5.: 6.05 Premislite, prosimo sami — 8.10 Glasba na tekočem traku — 11.00 Resna glasba — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.30 Mali ansambli — 16.00 Indijski pesnik Rabindranath Tagore — 16.30 Dunajske viže — 17.40 Domači zdravnik — 20.00 Nogometna tekma dunajski Sportklub-Sportak Praga — 20.50 Rdeči križ pomaga pri katastrofah — 21.40 Francoščina v radiu — 22.15 Plesna glasba.

Četrtek, 11. 5.: 7.05 Pesem domovine — 8.05 Oj, ta mladina — 9.05 Operni koncert — 11.00 Orkestrski koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 15.00 „Parsifal“, Richard Wagner — 20.00 Glasba Johanna in Josepha Straussa — 22.15 Tisoč taktov plesne glasbe.

Petek, 12. 5.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Da, ta je moja melodija — 10.35 Zabavna glasba — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Zabavna glasba — 20.30 Otrci ideje — 21.00 Zabavna glasba — 22.15 Plesna glasba.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Ponedeljek, 8. 5.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Zbori pejoje. — Socialna visoka čata. — 18.00 Iz našega albuma pesmi in glasbe.

Torek, 9. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Otrci, poslušaj!

Sreda, 10. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Za ženo in dekle. — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 11. 5.: 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Petek, 12. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Glej, ne izgubi svetle smeri... — Umetne pesmi.

Sobota, 13. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 14. 5.: 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

TELEVIZIJSKI PROGRAM

Vsakoednevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Petek, 5. 5.: 19.30 Pustolovišine pod vado — 20.25 „Učenci sv. Florijana“, o delu požarnih bramb — 20.45 „Gospodična Julija“, drama.

Sobota, 6. 5.: 19.30 Kaj vidimo navega — 20.25 „Zadnji šolski dan“, o problemu maturantov.

Nedelja, 7. 5.: 17.00 Za otroke: Svet mladine — 17.30 Za mladino: Potrebujemo 9. šolsko leto? — 18.45 Sedem dni dogajanja — 19.10 Gotovo vas bo zanimala — 19.30 Družina Leitner — 20.05 „Glasbeni mojster“, prenos iz gledališča.

Ponedeljek, 8. 5.: 19.30 Hišni koledar za mesto in deželo — 20.20 Aktualni šport — 20.45 Enaindvajset — 21.25 Polopis iz Mehike.

Torek, 9. 5.: 10.30 Televizijska kuhinja — 20.25 Črna na belem: Brez strahu pred Picassom — 20.45 „Kotaki“, prenos iz gledališča.

Sreda, 10. 5.: 17.00 Za otroke: Listamo v slikanici — 17.25 „Lassie“ — 17.55 Modna ročna dela — 19.00 Sportni prenos — 20.50 Amerika se spominja.

Četrtek, 11. 5.: 19.30 Sport — 20.15 „Lep dan“, komedija — 21.15 Vsakogar se tiče: Razvoj vpklicanega rekruta.

Petek, 12. 5.: 19.30 Inspektor Garret — 20.20 „En dan v življenju“, igra.

Sobota, 13. 5.: 19.30 Oj, moja nečakinja — 20.20 „Veseli se sedanosti, saj ona je najlepša“.

Glint

20 ZIGARETTEN

für die Freunde einer dunklen, gehaltvollen Zigarette

ÖSTERREICHISCHE TABAKREGIE

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj damačih — 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik.

pevkami po Italiji in Španiji — 12.00 Zadovoljni Kranjci s pevci — 13.45 Narodne za glas in klavir — 14.05 Radijska šola — 14.35 Basist Aleksander Kipnis — 15.45 Radijska univerza — 16.00 Patkova glasbena popoldna — 17.25 Lepe melodije — 17.34 Lajovčevi samospevi — 18.00 Spomini maršala Tita na začetek vstaje — 18.15 Valčki Johanna Straussa — 18.30 V dvoranah Svobod in preseljenih družtev — 20.00 Zabavni orkester radia Beograd — 20.15 Tedenski zunanji politični pregled — 20.30 Veliki skladatelji: Giuseppe Verdi — 21.15 O morju in pomorščakih — 22.35 Moderna plesna glasba.

Nedelja, 7. 5.: 6.00 Jutranji pozdrav — 7.35 Vojaška godba — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.50 Skladbe za otroke — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.45 Spoznavajmo svet in domovino — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 15.30 Popularne melodije — 16.00 Humoreska tedna — 16.40 Slovenske narodne pesmi — 17.00 Zvoki za nedeljsko popoldne — 17.30 Radijska igra — 18.24 Orkester Zagrebske filharmonije — 18.39 V poskočnem ritmu — 20.05 Izberite melodijo tedna — 20.50 Hammond orgle — 21.00 Mozart v operi — 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku — 23.05 Pri jugoslovanskih skladačih.

Ponedeljek, 8. 5.: 8.05 Od koncerta grossa da rapodije — 8.40 Popevke — 9.00 Tagore, pesnik Indije — 9.20 V svetu opernih melodij — 10.15 Glasbeni magazin — 10.40 Zbor Kluba koroških Slovencev — 11.00 Po svetu jazz — 11.30 Za otroke — 12.00 Kmečka godba — 13.30 Adamič-Cipci: Otroška suita — 13.50 Od polka do mamba — 14.15 Jugoslovanske radijske postaje pozdravljajo slovenske poslušalce: radio Skopje — 14.35 Voščila — 15.40 Naši popolniki na tujem — 16.00 Iz slovenskih oper — 17.15 Šoferjem na pot — 18.00 Sportni tednik — 18.15 Veliki pianisti: Arthur Rubinstein — 18.50 Človek in zdravje — 20.00 Glasbeni variete — 20.45 Kulturni globus — 21.15 Orkester Slovenske filharmonije.

Torek, 9. 5.: 8.05 Izberite melodijo tedna — 8.55 Radijska šola — 9.25 Orkester Slovenske filharmonije — 9.40 Ženski vokalni kvartet — 10.40 Utrujmo svojo angleščino — 10.55 Ameriške popevke — 11.00 Iz Smelanove opere „Dalibar“ — 11.40 Poljska in češka zabavna glasba — 12.00 Folklorna skupina „France Marolt“ — 12.45 Trio Slavka Avsenika — 14.05 Radijska šola — 14.35 Operna glasba — 15.40 Iz domače književnosti — 17.25 Londonski filharmonični orkester — 18.15 Orgle in orglice — 18.20 Za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 Izobraževalni obzornik — 20.00 Invalidski pevski zbor — 20.30 Ivan Cankar: Polikarp, radijska igra — 21.50 Iz filmov in glasbenih revij — 22.15 Večer ruske glasbe.

Sreda, 10. 5.: 8.30 Mehliške orkestralna glasba — 9.00 Jezikovni pogovori — 10.15 Operne melodije — 11.00 Z obal južnih morij — 11.30 Za cicibane — 12.00 Narodne ob spremljavi harmonike — 14.05 Radijska šola — 14.40 Mariborski komorni zbor — 15.45 Radijska univerza — 16.00 Po željah poslušalcev — 17.30 Lepe melodije — 17.45 Jazz na koncertnem odru — 18.00 Kulturna kronika — 18.20 Rado Simoniti in Danilo Bučar — 18.45 Sovjetska zabavna glasba — 20.00 Giuseppe Verdi: Rigoletto, opera — 22.15 Mladim pesalcem.

Četrtek, 11. 5.: 8.05 Glasba ob delu — 8.35 Poje zbor Glasbene Matice — 8.55 Radijska šola — 9.25 Violinist Karlo Rupel, pianist Marijan Lipovšek — 10.10 Popevke na tekočem traku — 11.00 Ruski lečaj za začetnike — 11.15 Ruske popevke — 12.25 Iz opere „Hovaniščina“ — 13.30 Zabavni ansambli — 14.05 Marijan Kozina: Baledna suita — 14.35 Voščila — 15.40 Iz svetovne književnosti — 16.00 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe — 17.15 Turizem in melodije — 18.00 Opera melodije — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Četrtekov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Literarni večer.

Petek, 12. 5.: 8.05 Antonin Dvorak: Šest legend — 8.30 Melodije raznih dežel — 9.00 Tagore, pesnik Indije — 9.20 Poje oktet Koroških akademikov — 9.35 Za mlade ljubitelje glasbe — 10.15 Pomladne melodije — 11.00 Iz opere „Manon“ — 11.30 Človek in zdravje — 11.40 S po-

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 980 Kc/sek.

Sobota, 6. 5.: 15.30 „Možje“, komedija — 18.00 Radijska univerza — 18.30 Rogorski: Vlasi iz Dubrovnika — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Celjski komorni zbor — 21.00 Za smeh in dobro voljo.

Nedelja, 7. 5.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenske narodne pesmi — 11.30 Za najmlajše — 13.00 Kronika tedna v Trstu — 14.30 Sedem dni v svetu — 16.00 Popoldanski koncert — 17.00 Tržaški obiski — 19.00 Nedeljski vestnik — 21.00 Slovenske narodne pesmi — 22.00 Nedelja v sportu.

Ponedeljek, 8. 5.: 18.30 Koncert baročne glasbe — 19.00 Znanost in tehnika — 20.30 Richard Wagner: „Siegfried“, opera.

Torek, 9. 5.: 18.00 Radijska univerza — 19.00 Za najmlajše — 20.30 „Siegfried“, opera — 22.00 Sprehodi po antičnih goih — 22.15 Skladbe mladih tržaških avtorjev.

Sreda, 10. 5.: 18.00 Slovenščina za Slovence — 18.30 O glasbi in glasbenih v anekdotah — 19.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 „Mož“, igra.

Četrtek, 11. 5.: 8.30 Iz slovenske pesmarice — 11.30 Za najmlajše — 15.00 Pesmi brez besed — 15.30 „Kavarnica“, komedija — 18.00 Radijska univerza — 19.00 Sege in običaji tujih narodov: Kitajci in Japonci — 20.30 Veliki simfonični orkestri — 22.10 Newyorška kulturno pismo.

Petek, 12. 5.: 18.00 Italijanščina po radiu — 19.00 Sola in vzgoja — 21.00 Gospodarstvo in delo — 21.15 Operna glasba — 22.00 Obletnica tedna — 22.15 O slovenski klavirski glasbi.

Spremembe programov pri avstrijskem radiu

V zvezi z urejanjem finančnega položaja avstrijskega radia je prišlo od 1. maja naprej do bistvenih sprememb in delnih omejitev vseh treh programov. Vodstvo celovškega radia nam je tozadevno poslalo naslednjo objavo:

UKV-oddajnik na frekvenci 93,0 megaherc prevzame od 14.00 do 23.10 ure oddaje I. programa. UKV-oddajnik na frekvenci 97,8 megaherc prevzame od 14.00 do 19.30 ure oddaje II. programa, od 19.30 do 22.00 ure prinaša „glasbo za vse“ in prevzame od 22.00 do 23.10 ure ponovno oddaje II. programa.

Finžgarjevo izbrano delo v sedmih knjigah

Doslej izšle tri, v kratkem pa izide četrta knjiga

V prvih treh knjigah, ki obsegajo skupno blizu 1300 strani, so med drugim priljubljene povesti in romani: Njiva, Dekla Ančka, Strici, Iz modernega sveta, Srečala sta se, Prerokovana; ter ljudske igre: Divji lovec, Naša kri, Veriga.

Cena posamezni knjigi, vezani v platno, samo 62 šillingov

V knjigarni „Naša Knjiga“, Celovec, Wulfengasse